

Здрач

LINGUA LATINA PHARMACEUTICA

**РОБОЧИЙ ЗОШИТ
З ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ
З ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН**

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ

РОБОЧИЙ ЗОШИТ З ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ

Студента(ки) 1 курсу _____ групи

(прізвище, ім'я)

(навчальний рік)

Харків
НФаУ
2020

УДК: 811.124(076.5)

С 24

*Рекомендовано ЦМР Національного фармацевтичного
університету (протокол № від . . р.)*

Автори: Є. І. Світлична, В. В. Савіна

Рецензенти:

Н. М. Філянiна, доктор фiлософських наук, професор кафедри фундаментальної та мовної пiдготовки Нацiонального фармацевтичного унiверситету;

Л. Ю. Зана, кандидат фiлологiчних наук, доцент кафедри латинської мови i медичної термiнологiї Харкiвського нацiонального медичного унiверситету.

С 24 *Lingua Latina Pharmaceutica*. Робочий зошит з латинської мови для студентiв факультету з пiдготовки iноземних громадян / Є. І. Світлична, В. В. Савіна. — Харкiв : НФаУ, 2020. — 145 с.

«*Lingua Latina Pharmaceutica*» це робочий зошит, розрахований на iндивiдуальну роботу iноземних студентiв пiд час вивчення латинської мови, а також для пiдготовки до модульних контрольних робiт та пiдсумкового модульного контролю. Завдання охоплюють всi граматичнi теми курсу фармацевтичної латини для студентiв профiльних вищих навчальних закладiв. Крім того, у зошитi представленi основнi граматичнi таблицi. Розроблено посiбник як додатковий навчальний матерiал до пiдручника Є. І. Світличної, І. О. Толок «Латинська мова».

УДК: 811.124(076.5)

© Світлична Є. І., Савіна В. В., 2020

© НФаУ, 2020

ЗМІСТ

Передмова	7
Що таке «античність»?	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I:	9
I. Фонетика. Алфавіт. Правила вимови букв та буквосполучень	9
Вправа 1	11
Вправа 2	12
Вправа 3	13
II. Наголос. Довгота та короткість голосних	14
Вправа 4	15
<i>Префікси та корені грецького походження</i>	16
Вправа 5	17
Вправа 6	18
III. Іменник	19
<i>Зведена таблиця відмінкових закінчень іменників та прикметників I-V відмін</i>	20
Вправа 7	21
IV. Іменники I відміни. Неузгоджене означення	22
<i>Лексичний мінімум: Іменники I відміни</i>	23
Вправа 8	24
Вправа 9	24
Вправа 10	25
V. Прийменники. Сполучники	26
Вправа 11	27
Вправа 12	28
VI. Дієслово	29
<i>Лексичний мінімум: Дієслово</i>	30
Вправа 13	30
Вправа 14	31
VII. Рецепт. Структура рецептурного рядка	32
<i>Рецептурні вирази. Дієслово <i>fiō, fieri</i> та вживання його у рецептурі. Додаткові надписи у рецептах</i>	33
Вправа 15	34
Вправа 16	35
VIII. Іменники II відміни. Авторизовані прописи	37
<i>Лексичний мінімум: Іменники II відміни</i>	38
Вправа 17-18	39
Вправа 19	40
Вправа 20	41
Вправа 21	42
Вправа 22	43
Вправа 23	44
IX. Номенклатура лікарських засобів	46
<i>Зведена таблиця греко-латинських терміноелементів у назвах лікарських препаратів</i>	46
Вправа 24	53
Вправа 25	55

Х. Прикметники I-II відміни. Дієприкметники минулого часу пасивного стану. Основні граматичні моделі фармацевтичних термінів	57
<i>Лексичний мінімум: Прикметники I-II відміни. Дієприкметники минулого часу пасивного стану</i>	58
Вправа 26	59
Вправа 27	59
Вправа 28	61
Вправа 29	62
Вправа 30	63
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II:	65
XI. Іменники III відміни. Таблиця родових закінчень іменників III відміни	65
<i>Лексичний мінімум: Іменники III відміни</i>	67
Вправа 31-33	68
Вправа 34-35	69
Вправа 36	69
Вправа 37	70
Вправа 38-39	71
Вправа 40	72
Вправа 41-42	73
Вправа 43	74
XII. Прикметники III відміни. Дієприкметники теперішнього часу дійсного стану	75
<i>Лексичний мінімум: Прикметники III відміни. Дієприкметники теперішнього часу дійсного стану</i>	76
Вправа 44	76
Вправа 45	77
Вправа 46	78
Вправа 47-48	79
Вправа 49	80
Вправа 50	80
XIII. Хімічна номенклатура латинською мовою	82
<i>Граматичні моделі назв кислот, оксидів, солей та естерів. Таблиця суфіксів у назвах аніонів солей та естерів</i>	82
<i>Лексичний мінімум: Назви хімічних елементів. Назви кислот</i>	83
Вправа 51	84
Вправа 52	85
Вправа 53	87
Вправа 54	88
Вправа 55	89
Вправа 56	90
XIV. Іменники IV и V відміни	92
<i>Лексичний мінімум: Іменники IV и V відміни</i>	93
Вправа 57	92
Вправа 58	94
Вправа 59	95
Вправа 60	96
Вправа 61	97

XV. Ботанічна номенклатура. Граматичні моделі ботанічних назв. Назви алкалоїдів та глікозидів	98
<i>Лексичний мінімум: Назви органів рослин</i>	99
Вправа 62	100
Вправа 63	101
Вправа 64	102
XVI. Ступені порівняння прикметників	103
Неправильні ступені порівняння прикметників	104
<i>Лексичний мінімум: Найменування порошків за ступенем подрібнення</i>	104
Вправа 65	104
Вправа 66	105
Вправа 67	106
Вправа 68	107
XVII. Прислівники. Ступені порівняння прислівників	108
<i>Лексичний мінімум: Прислівники. Прислівникові вирази у фармації та медицині</i>	108
Вправа 69	109
Вправа 70	109
Вправа 71	110
XVIII. Скорочення у рецептах. Правила скорочення. Основні рецептурні скорочення.	111
Вправа 72	113
Вправа 73	114
Вправа 74	115
Вправа 75	116
XIX. Номенклатура форм ліків	118
Вправа 76	119
Вправа 77	121
XX. Клінічна термінологія. Структура клінічних термінів.	123
<i>Найважливіші греко-латинські префікси</i>	124
<i>Зведена таблиця греко-латинських коренів-дублетів</i>	125
<i>Зведена таблиця кінцевих терміноелементів у клінічній термінології.</i>	128
<i>Найважливіші іменникові суфікси</i>	
Вправа 78	130
Вправа 79-80	132
Вправа 81-82	133
Вправа 83	134
Вправа 84	134
Вправа 85	136
Вправа 86	137
Вправа 87	138
Вправа 88	139
XXI. Систематизація відомостей про прийменникові вирази у фармації	140
Вправа 89	140
Вправа 90	140
Вправа 91	142
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	143

*NON TAM PRAECLARUM EST SCIRE LATINE,
QUAM TURPE NESCIRE.*

Cicero

---

*Не так почесно знати латину,
як ганебно не знати її!*

Цицерон

Передмова

Навчальний посібник «**Lingua Latina Pharmaceutica**» — це робочий зошит, розрахований на індивідуальну роботу студентів. Він може бути використаний як для роботи в аудиторії, так і для самостійної позааудиторної підготовки студентів. Посібник націлено на фундаментальне вивчення основних граматичних тем та лексичного мінімуму, передбачених програмою з курсу латинської мови для студентів вищих навчальних закладів фармацевтичного профілю. Зошит також стане у нагоді студентам при повторенні вивченого матеріалу під час підготовки до модульних робіт та підсумкового контролю.

За змістом, структурою та тематичною послідовністю посібник пов'язаний з підручником Є. І. Світличної та І. О. Толок «Латинська мова» і є однією зі складових частин навчально-методичного комплексу з дисципліни, розробленого у НФаУ. Завдання та вправи у посібнику не повторюють завдання підручника, а доповнюють та урізноманітнюють їх. Основна мета — формування у студентів аналітичного підходу до фармацевтичної термінології.

Навчальний матеріал у посібнику розподілено на двадцять одне тематичне заняття. На початку кожної теми стисло викладено граматичний матеріал, який супроводжено основними граматичними таблицями. Така структура посібника оптимізуватиме роботу студентів та сприятиме засвоєнню ними граматичного та лексичного матеріалу на рівні довгострокової пам'яті.

З метою підвищення мотивації студентів та поглиблення їх знань з історії та культури античного світу у посібнику представлені ілюстрації найбільш відомих пам'яток античності та окремі відомі крилаті вислови.

Велика увага приділена графічному оформленню кожної сторінки посібника, що без сумніву сприятиме зацікавленості студентів у додадковій індивідуальній роботі з вивчення спеціальної фахової термінології.

Посібник статне у нагоді як студентам денної, так і заочної форм навчання, однак, головним чином розрахований на україномовних іноземних студентів.

Автори висловлюють щиру вдячність викладачам кафедри іноземних мов, які надали допомогу при підготовці до видання робочого зошита, а саме Томаревій Н. О., Фель О. Л., Харитоновій Н. В.

*Vita brevis est, ars longa —
Життя коротке, наука — безмежна.
Гіппократ — «Батько медицини»*

Що таке «античність»?

Antiquus — у латинській мові означає «стародавній». Це слово вживається в багатьох мовах світу в значенні «який належить до Стародавньої Греції та Риму», до всього, що пов'язане з періодом від гомерівської Греції (IX ст. до н. е.) до падіння Римської імперії (476 р. н. е.).

Поняття «античність, антична культура, література, мистецтво» з'явилися в епоху Відродження, яка проявляла підвищений інтерес до культурної та наукової спадщини стародавніх греків і римлян. У цей період було знайдено і збережено для наступних поколінь велику кількість творів античних авторів.

Змістовий модуль 1:

Фонетика. Іменники I та II відміни. Неузгоджене означення. Прийменники. Дієслово. Рецепт. Тривіальні назви лікарських препаратів. Прикметники I-II відміни.

I. Фонетика

Алфавіт. Правила вимови букв і буквосполучень

<i>Буква</i>	<i>Назва</i>	<i>Вимова</i>	<i>Приклад</i>
1	2	3	4
A a	а	[a] ае вимовляється як [e], але аё вимовляється як [ae]	matéria anaemia Aëvítum
B b	бе	[b]	bactéria
C c	це	[ц] перед <i>e, i, y, ae, oe</i> [к] перед <i>a, o, u</i> , а також перед приголосними та в кінці слів ch вимовляється як [x]	Cimicifúga Acácia báccae lác Chamomílla
D d	де	[д]	dermatítis
E e	е	[e]	et cétera
F f	еф	[ф]	fémína
G g	ге	[г]	gránulum
H h	га	як українське [г] або німецьке [h]	hómo hormónum
I i	і	[и] [й] перед голосними	Insulínum Iodofórmium
J j	йот	[й]	japónicus
K k	ка	[к]	keratínum
L l	ель	[ль]	Belladónna
M m	ем	[м]	membránula
N n	ен	[н]	nanocápsula
O o	о	[o] ое вимовляється як [e], але оё вимовляється як [oe]	oculogúttae Foeniculum Áloë

P p	пе	[п] ph вимовляється як [ф]	Píper pharmacéuta
Q q	ку	завжди вживається з „ u ” qu вимовляється як [кв]	quínque áqua
R r	ер	[р] rh вимовляється як [р]	racémicus Rhodióla
S s	ес	[с] [з] між голосними або голосним і <i>m, n</i>	sánitas úsus ménsa
T t	те	[т] th вимовляється як [т] ti вимовляється як [ци] (у ненаголошеній позиції перед голосними, якщо немає попередніх <i>s, t, x</i>)	tinctúra Thállium Tiphénium injéctio Tríticum repetítio
U u	у	[у] ngu вимовляється як [нгв] перед голосним, [нгу] перед приголосним	urína unguéntum língua ángulus
V v	ве	[в]	vaccínium
X x	ікс	[кс]	axúngia
Y y	іпсилон	[і]	Hydrárgyrum
Z z	зета	[з] [ц] у деяких словах іншомовного походження	Zéa zygomáticus Zíncum Selzówsky

Вправа 1. Зазначте, як вимовляються підкреслені буквосполучення та окремі голосні:

		e	ae	oe	i	й	eu	ay	ia	йу	йо	йа
1)	Altha <u>e</u> a											
2)	<u>a</u> er											
3)	o <u>e</u> dema											
4)	I <u>o</u> dum											
5)	<u>E</u> ucalyptus											
6)	Hydr <u>a</u> rgyrum											
7)	Armen <u>i</u> acae											
8)	n <u>e</u> uron											
9)	<u>A</u> loë											
10)	ma <u>j</u> or											
11)	but <u>y</u> rum											
12)	ha <u>e</u> ma											
13)	<u>a</u> uris											
14)	pra <u>e</u> paratum											
15)	Glycyr <u>r</u> hiza											
16)	diarr <u>h</u> oëa											
17)	pn <u>e</u> uma											
18)	Quill <u>a</u> ja											
19)	<u>a</u> uctor											
20)	J <u>u</u> glans											
21)	Kal <u>a</u> nchoë											
22)	co <u>e</u> ruleum											
23)	cy <u>a</u> nus											
24)	e <u>u</u> phoria											
25)	ida <u>e</u> s											
26)	ma <u>j</u> alis											
27)	Fo <u>e</u> niculum											

Вправа 2.

Зазначте, як вимовляються підкреслені буквосоючєння та окремі приголосні:

		х	кс	г	кц	р	ф	т	ц	к	кв	з	с	нгв	ті	ци	кк
1)	<u>ch</u> árta																
2)	mí <u>x</u> tio																
3)	<u>Ph</u> ósphorus																
4)	<u>rh</u> izóma																
5)	á <u>q</u> ua																
6)	Oxycó <u>cc</u> i																
7)	<u>c</u> ápsula																
8)	mén <u>s</u> a																
9)	combú <u>t</u> io																
10)	axú <u>ng</u> ia																
11)	<u>s</u> áccharum																
12)	bá <u>cc</u> a																
13)	un <u>g</u> uéntum																
14)	medic <u>í</u> na																
15)	Ró <u>s</u> a																
16)	Strophá <u>n</u> thus																
17)	<u>H</u> ydrogénium																
18)	lí <u>ng</u> ua																
19)	bá <u>cc</u> ae																
20)	solú <u>t</u> io																
21)	<u>c</u> ytológia																
22)	Ox <u>y</u> génium																
23)	<u>H</u> ippóphaë																
24)	articulá <u>t</u> io																
25)	<u>T</u> héa																
26)	Schizá <u>n</u> dra																
27)	qu <u>an</u> tificátum																

Вправа 3. Запишіть українську транскрипцію латинських слів:

1)	sublinguális	
2)	fríctio	
3)	Chamomílla	
4)	Phósphorus	
5)	Crataégus	
6)	Chína	
7)	sácculus	
8)	Cápsicum	
9)	quántum sátis	
10)	pharmacopoéa	
11)	Absínthium	
12)	Liquirítia	
13)	Rhámnus	
14)	Diaethylstilboestrólum	
15)	Eucómmia	
16)	Gossýpium	
17)	benzóicum	
18)	gargarísma	
19)	majális	
20)	Hippóphaë	
21)	Juníperus	
22)	Terebínthina	
23)	Hyoscýamus	

II. Наголос. Довгота і короткість голосних

NB!

1. Наголос ніколи не ставиться на короткий склад.
2. Наголос ніколи не ставиться на останній склад.
3. У багатоскладових словах наголос ставиться на другий склад від кінця, якщо він довгий, або на третій склад від кінця, якщо другий короткий.

Голосний довгий (ˉ)	Голосний короткий (˘)
<p>1. Дифтонги āē, ēē довгі за походженням: Alth<u>ā</u>ēa — алтея</p> <p>2. Перед кількома приголосними: Bellad<u>ō</u>нна — красавка, беладона</p> <p>NB! Але перед сполученнями приголосних b, p, d, t, c, g с r або l голосний буде коротким: Eph<u>ē</u>dra — ефедра</p> <p>3. Перед x чи z: O<u>ry</u>za — рис</p> <p>4. В іменникових суфіксах: -ūr-, -ān-, -īn-; та у прикметникових суфіксах: -ūt-, -ōs-, -āl-:</p> <p>Penicill<u>ī</u>num — пеніцилін cer<u>ā</u>tus — навоскований tinct<u>ū</u>ra — настоянка aqu<u>ō</u>sus — водний vern<u>ā</u>lis — весняний</p>	<p>1. Перед іншим голосним: T<u>ī</u>l<u>ī</u>a — липа</p> <p>2. Перед h: ē<u>tr</u>ā<u>h</u>o — я витягую, екстрагую</p> <p>3. Перед диграфами ch, ph, th, rh: Ā<u>r</u>ch<u>i</u>s — арахіс</p> <p>4. В іменникових суфіксах: -ūl-, -ōl-, -īd-; та у прикметникових суфіксах: -īd-, -īc-:</p> <p>V<u>ī</u>o<u>l</u>a — фіалка B<u>ē</u>t<u>ū</u>la — береза i<u>ō</u>d<u>ī</u>dum — йодид c<u>ī</u>t<u>r</u>ī<u>c</u>us — лимонний</p> <p>NB! У назвах лікарських препаратів суфікс -ōl- є довгим та наголошеним: Aethaz<u>ō</u>lum — етазол</p>

Вправа 4. Поставте наголос у словах, поясніть довготу чи короткість передостаннього складу:

1)	Bismuthum	
2)	pharmacopoea	
3)	Aloë	
4)	Lavandula	
5)	complexus	
6)	paraffinatus	
7)	Iodognostum	
8)	contraho	
9)	Iodinolum	
10)	purpureus	
11)	globulus	
12)	Glycyrrhiza	
13)	Leonurus	
14)	spirochaeta	
15)	Kalanchoë	
16)	Bistorta	
17)	europaeus	
18)	Valeriana	
19)	aceticus	
20)	Dermazolum	
21)	Ephedra	
22)	ampulla	
23)	Absinthium	

Запам'ятайте префікси та корені грецького походження (терміноелементи), в яких пишуть букву «у», диграфи та дифтонги:

<i>Терміно-елементи (ТЕ)</i>	<i>Значення</i>	<i>Приклад</i>
hypo-	<i>нижче, під, менше норми</i>	hypotonia — зниження артеріального тиску
hyper-	<i>вище, над, більше норми</i>	hypertonia — підвищення артеріального тиску
syn-, sym-	<i>з, разом, з'єднання</i>	Synoestrolum — синестрол
-phyll-	<i>лист</i>	Euphyllinum — еуфілін
-phyt-	<i>рослина</i>	phytotherapia — фітотерапія, лікування рослинами
-hydr(o)-	<i>вода; водень, Гідроген</i>	Hydrogenium — водень, Гідроген
-oxy-	<i>кислий, окиснений; кисень, Оксиген</i>	Oxygenium — кисень, Оксиген
-lys-, -lyt-	<i>розкладання, розпад</i>	Phytolysinum — фітолізин
-cycl-	<i>коло, цикл</i>	Cyclobarbitalum — циклобарбітал
-pur-	<i>жар, жарознижувальні засоби</i>	Amidopyrinum — амідопірин
-aeth-	<i>етильна група</i>	aethylicus — етиловий
-anth-	<i>квітка</i>	Helianthus — соняшник
-aesth-	<i>чутливість; знеболюючі засоби</i>	anaesthesia — анестезія
-aem- haem(at)-	<i>кров</i>	anaemia — анемія Haematogenum — гематоген
-phen-	<i>фенильна група</i>	Phenylum — фенілен
-erythr-	<i>червоний</i>	erythrocytus — еритроцит
-thi(o)-	<i>атом сірки, Сульфур</i>	Thiopentalum — тіопентал
-meth-	<i>метильна група</i>	Methylenum — метилен
-glyc-	<i>солодкий</i>	hypoglykaemicus — гіпоглікемічний, який знижує рівень цукру в крові
-rhiz-	<i>кореневище</i>	Glycyrrhiza — солодка
-cyan-	<i>синій</i>	cyanidum — ціанід
-pharm-	<i>ліки</i>	pharmacotheapia — фармакотерапія, лікування лікарськими препаратами

Вправа 5. Виділіть грецькі терміноелементи в назвах лікарських препаратів, запишіть їх значення:

1)	Acephenum	
2)	Gastropharm	
3)	Cyclodolum	
4)	Dehydrocholinum	
5)	Dithiazaninum	
6)	Erythrocinum	
7)	Haemitonum	
8)	Hypoglycamidum	
9)	Syncumarum	
10)	Aethazolum	
11)	Aminophyllinum	
12)	Anaesthalginum	
13)	Antipyrinum	
14)	Chloxylum	
15)	Cyanocobalaminum	
16)	Methandrolum	
17)	Phytinum	
18)	Sulfamethopyrazinum	
19)	Thiopentalum	
20)	Heliantholum	
21)	Glucosum	
22)	Sarcolysinum	

Вправа 6. Запишіть латиною назви лікарських препаратів, підкресліть терміноелементи, назвіть їх значення:

1)	Фенобарбітал	
2)	Синкумар	
3)	Спазмолітин	
4)	Хлорофіліпт	
5)	Гемодез	
6)	Анестезин	
7)	Тіодипін	
8)	Метилурацил	
9)	Гідрокортизон	
10)	Строфантин	
11)	Нітрогліцерин	
12)	Анестезол	
13)	Фітолізин	
14)	Хлоропірамін	
15)	Циклофосфамід	
16)	Фосфотіамін	
17)	Альгопірин	
18)	Етилбарбітал	
19)	Доксициклін	
20)	Гемітон	
21)	Еритроцин	
22)	Ціаніданол	

III. Іменник.

1. У латинській мові є три роди іменників: чоловічий, жіночий і середній.

<i>Рід</i>	<i>Закінчення</i>	<i>Наприклад</i>
<i>masculinum (m)</i> — чоловічий	-us	<i>globulus</i> — кулька
<i>femininum (f)</i> — жіночий	-a	<i>tabuletta</i> — таблетка
<i>neutrum (n)</i> — середній	-um	<i>unguentum</i> — мазь

2. Два числа:

singularis (sing.) — одинна

pluralis (plur.) — множина.

3. Шість відмінків:

Nominativus (Nom.) — Називний (*хто? що?*)

Genetivus (Gen.) — Родовий (*кого? чого?*)

Dativus (Dat.) — Давальний (*кому? чому?*)

Accusativus (Acc.) — Знахідний (*кого? що?*)

Ablativus (Abl.) — Орудний + Місцевий (*ким? чим?/на кому? на чому?*)

Vocativus (Voc.) — Кличний (особлива форма звертання).

4. П'ять відмін:

	I в.	II в.	III в.	IV в.	V в.
Gen. sing.	-ae	-i	-is	-us	-ei

Відміна	Словникова форма	Форма родового відмінка	Основа
I	<i>pilula, ae f</i> — пілюля	<i>pilulae</i>	pilul-
II	<i>infusum, i n</i> — настій	<i>infusi</i>	infus-
III	<i>solutio, ōnis f</i> — розчин	<i>solutiōnis</i>	solution-
IV	<i>spiritus, us m</i> — спирт	<i>spiritus</i>	spirit-
V	<i>dies, ei f</i> — день	<i>diēi</i>	di-

NB! Записувати іменники у словник і запам'ятовувати їх потрібно лише у словниковій формі: *гетта, ae f* — брунька

Зведена таблиця відмінкових закінчень іменників і прикметників

	I відміна		II відміна		III відміна			IV відміна		V відміна
Casus	Fem.	Masc.	Neutr.	Masc.	Fem.	Neutr.	Masc.	Neutr.	Fem.	
Singularis										
Nom.	-a	-us, -er	-um	Різні закінчення			-us	-u	-es	
Gen.	-ae	-i		-is			-us		-ēi	
Dat.	-ae	-o		-i			-ui	-u	-ēi	
Acc.	-am	-um		-em	Acc.=Nom.		-um	-u	-em	
Abl.	-a	-o		-e (-i)			-u		-e	
Pluralis										
Nom.	-ae	-i	-a	-es	-a (-ia)		-us	-ua	-es	
Gen.	-ārum	-ōrum		-um (-ium)			-uum		-ērum	
Dat.	-is	-is		-ībus			-ībus		-ēbus	
Acc.	-as	-os	-a	-es	-a (-ia)		-us	-ua	-es	
Abl.	-is	-is		-ībus			-ībus		-ēbus	

Вправа 7. Допишіть словникову форму іменників із закінченням у Gen. sing., виділіть і запишіть основу іменників:

1)	tabuleta, _____ <i>f</i> (I)	
2)	succus, _____ <i>m</i> (II)	
3)	spiritus, _____ <i>m</i> (IV)	
4)	species, _____ <i>f</i> (V)	
5)	pars, part _____ <i>f</i> (III)	
6)	dies, _____ <i>f, m</i> (V)	
7)	pulvis, -er _____ <i>m</i> (III)	
8)	cornu, _____ <i>n</i> (IV)	
9)	dosis, _____ <i>f</i> (III)	
10)	solutio, -on _____ <i>f</i> (III)	
11)	rhizoma, -at _____ <i>n</i> (III)	
12)	gemma, _____ <i>f</i> (I)	
13)	Quercus, _____ <i>f</i> (IV)	
14)	Ricinus, _____ <i>m</i> (II)	
15)	cortex, -ic _____ <i>m</i> (III)	
16)	membranula, _____ <i>f</i> (I)	
17)	briquetum, _____ <i>n</i> (II)	
18)	tussis, _____ <i>f</i> (III)	

Девізи об'єднань та спілок

Принстонського університету у США:

Sub numine Dei viget! — З Божим благословінням процвітає!

IV. Іменники I відміни. Неузгоджене означення.

Іменники I відміни

До першої відміни належать іменники жіночого роду із закінченням **–a** (у *Nom. sing.*) та **–ae** (у *Gen. sing.*):

mixtura, ae f — мікстура, суміш; **tinctura, ae f** — настоянка

А також іменники грецького походження:

chole, es f — жовч; **Aloë, ës f** — алоє

Зразок відмінювання іменника I відміни **tabuletta, ae f** — **таблетка**

<i>Casus</i>	<i>Singularis</i>		<i>Pluralis</i>	
<i>Nom.</i>	tabuletta	таблетка	tabulettae	таблетки
<i>Gen.</i>	tabulettae	таблетки	tabulettarum	таблеток
<i>Dat.</i>	tabulettae	таблетці	tabulettis	таблеткам
<i>Acc.</i>	tabulettam	таблетку	tabulettas	таблетки
<i>Abl.</i>	tabuletta	таблеткою	tabulettis	таблетками

Неузгоджене означення

Неузгодженим називається означення, виражене **іменником** у родовому відмінку однини чи множини (*Gen. sing.* чи *Gen. plur.*).

1. Неузгоджене означення традиційно ставиться після означуваного іменника.
2. Неузгоджене означення залишається незмінним, тоді як означуваний іменник відмінюється.
3. Назви рослинної сировини і лікарських засобів у неузгодженому означенні пишуться з великої літери.
4. Українською неузгоджене означення може перекладатись як неузгодженим, так і узгодженим означенням.

означуваний
іменник у *Nom.*

+

неузгоджене означення
іменник у *Gen.*

aqua Menthae — м'ятна вода (вода м'яти)
pasta Zinci — цинкова паста (паста цинка)
unguentum Ichthyoli — іхтіолова мазь (мазь іхтіолу)

NB! Однак у ЄФ, МФ та ДФУ останнім часом використовується зворотній порядок слів: **неузгоджене означення + означуваний іменник**. Наприклад:

Valerianae tinctura — настоянка валеріани, валеріанова настоянка.

NB! У номенклатурних назвах кісточкових олій і вод назви плодів вживаються у множині: *aqua Amygdalārum* — мигдальна вода, *oleum Amygdalārum* — мигдальна олія, *oleum Olivārum* — маслинова олія.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники I відміни

ampulla, ae f — ампула
aqua, ae f — вода
argilla, ae f — глина
axungia, ae f — жир
bassa, ae f — ягода
capsula, ae f — капсула
cera, ae f — віск
charta, ae f — папір
gelatina, ae f — желатин
gemma, ae f — брунька
gutta, ae f — крапля
herba, ae f — трава
lamella, ae f }
membranula, ae f } — плівка
mixtura, ae f — суміш, мікстура
pasta, ae f — паста

Назви рослин

Althaea, ae f — алтея
amygdala, ae f — мигдаль (*плід*)
Armeniaca, ae f — абрикос
Belladonna, ae f — красавка, беладона
Betula, ae f — береза
Chamomilla, ae f — ромашка
Convallaria, ae f — конвалія
Cucurbita, ae f — гарбуз
Ephedra, ae f — ефедрa
Farfara, ae f — підбіл
Glycyrrhiza, ae f — солодка

tabuletta, ae f — таблетка
tinctura, ae f — настоянка

NB!

aqua Amygdalarum — мигдальна вода
massa pilularum — пілюльна маса
intra arteriam — в артерію,
внутрішньоартеріально
intra venam — у вену, внутрішньовенно
per vaginam — вагінально, через піхву
sub linguam — під язик, сублінгвально

Грецькі іменники на –е:

chole, es f — жовч
Aloë, ës f — алое
Hippophaë, ës f — обліпіха
Kalanchoë, ës f — каланхое

Mentha, ae f — м'ята
oliva, ae f — маслина, оливка
Oryza, ae f — рис
Rosa, ae f — троянда, шипшина
Salvia, ae f — шавлія
Sanguisorba, ae f — родовик, стягникров
Schizandra, ae f — лимонник
Senna, ae f — сена
Tilia, ae f — липа
Urtica, ae f — кропива
Valeriana, ae f — валеріана

Вправа 8. Провідмініуйте в однині та множині словосполучення:

березова брунька — gemma Betulae

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
<i>Nom.</i>		
<i>Gen.</i>		
<i>Dat.</i>		
<i>Acc.</i>		
<i>Abl.</i>		

Вправа 9. Перекладіть українською мовою:

1)	herba Althaeae	
2)	aqua Plumbi	
3)	tabulettae Aloës	
4)	tinctura Gentianae	
5)	pasta Zinci	
6)	massa pilularum	
7)	mixtura gelatinae et aquae	
8)	capsulae et pilulae	
9)	herba Sanguisorbae	
10)	guttae Valerianae	
11)	tabulettae Menthae	
12)	lamellae in scatula	
13)	baccae Hippophaës	
14)	farina Oryzae	
15)	tinctura Salviae	
16)	tabulettae «Papazolium»	
17)	oculoguttae, nasoguttae, otoguttae	
18)	gemmae plantarum	
19)	aqua Amygdalarum et Rosarum	

Девізи об'єднань і спілок

Медиків і фармацевтів: *Noli nocere!* — Не нашкодь!

Arte et humanitate, labore et scientia! — Мистецтвом і людяністю, працею та знанням!

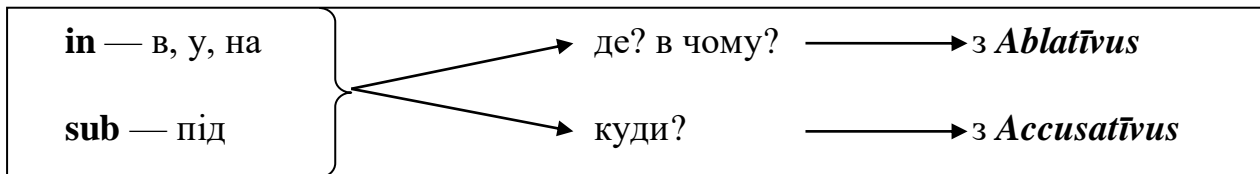
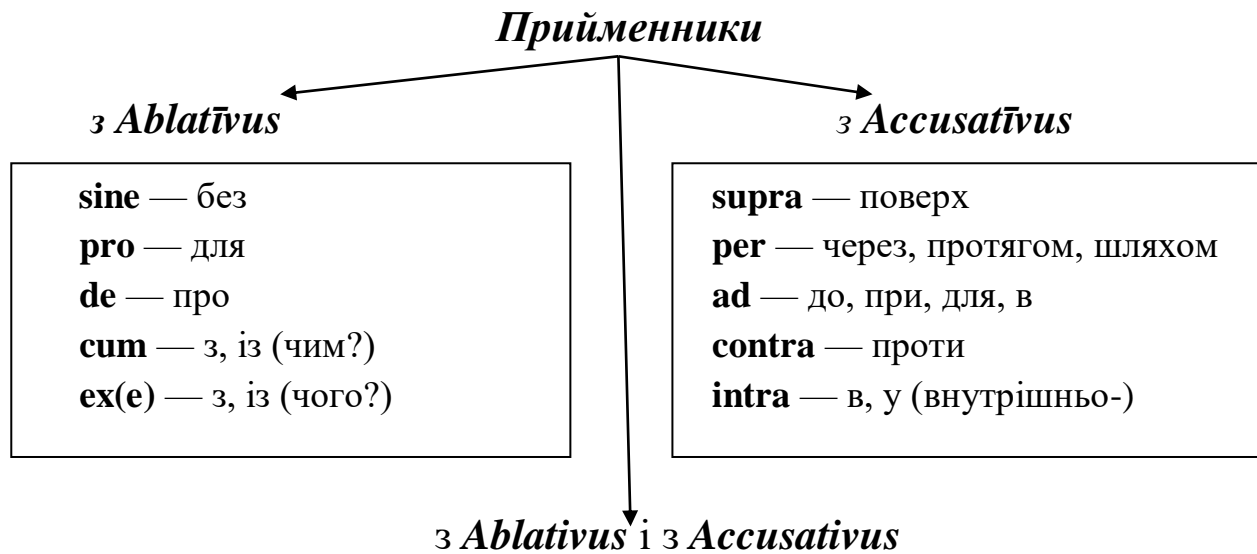
(Гіппократ)

Вправа 10. Перекладіть латинською мовою:

1.	Трава	конвалії		
		фіалки		
		ромашки		
		ефедри		
		шавлії		
		кропиви		
2.	Бруньки берези			
3.	Ягоди	обліпіхи		
		лимонника		
4.	Камедь абрикосова (абрикоса)			
5.	Настоянка	конвалії		
		красавки		
		валеріани		
		лимонника		
		календули		
		м'яти		
алоє				
6.	Вода	мигдальна (мигдалів)		
		трояндова (троянд)		
		ромашкова		
		м'ятна		

V. Прийменники. Сполучники.

Сполучники

1. З'єднувальний сполучник **et** — і, та, й
2. Розділові сполучники **seu, vel, aut** — або, чи
3. **ut** — щоб, як

Вправа 11. Допишіть пропущені відмінкові закінчення у виразах із прийменниками:

1)	з водою	cum aqu_____
2)	у мікстуру	ad mixtur_____
3)	із борошна	e farin_____
4)	в аптеках	in officin_____
5)	в аптеці	in officin_____
6)	без воску	sine cer _____
7)	у баночку	in oll_____
8)	у баночці	in oll_____
9)	про медицину	de medicin_____
10)	через тканину	per tel_____
11)	під язик	sub lingu_____
12)	у вену	intra ven_____
13)	протягом години	per hor_____
14)	із липи	e Tili_____
15)	під папером	sub chart_____
16)	під папір	sub chart_____
17)	з настоянкою календули	cum tinctur_____ Calendul_____
18)	поверх тканини	supra tel_____
19)	із коробочок	e scatul_____
20)	для хворої	pro aegrot_____
21)	у фармакопеї	in pharmacopoe_____
22)	проти зубного болю	contra odontalgi_____
23)	з плівками	cum membranul_____
24)	при гіпертонії	ad hypertoni_____
25)	без глини	sine argill_____

Вправа 12. Перекладіть українською вирази з прийменниками:

1.	Плівки в баночці.	
2.	Пасти в тубах.	
3.	Настоянка лимонника проти гіпотонії.	
4.	Із пілюльної маси.	
5.	Без мигдалевої води.	
6.	В абрикосову камедь.	
7.	У таблетках бромкамфори.	
8.	Рисове борошно для облаток.	
9.	З травою ефедри та шавлії.	
10.	Із ягід обліпихи.	
11.	Настоянка календули проти ангіни.	
12.	М'ятні таблетки у коробочці.	
13.	Сублінгвально, внутрішньоартеріально, внутрішньовенно, вагінально.	
14.	Трава ефедри, алтеї та тирлича для настоянок.	
15.	З трояндовою водою.	
16.	Краплі настоянки конвалії з валеріаною.	

VI. Дієслово

Визначення основи та дієвідміни дієслів

Від неозначеної форми (*infinitivus*) відкинути

- закінчення **-re** (I, II, IV дієвідм.)
- закінчення **-ĕre** (III дієвідм.)

Неозначена форма	Основа	Дієвідміна
signāre — позначати	signā-	I
miscĕre — змішувати	miscĕ-	II
solvĕre — розчиняти	solv-	III
diluĕre — розводити	dilu-	III
finīre — закінчувати	finī-	IV

Наказовий спосіб дієслова (Imperatīvus)

Singularis:

віл форми *infinitivus* відкинути закінчення **-re** (I, II, III, IV дієвідм.)

signa	miscē	dilue	fini
познач	змішай	розведи	закінчи

Pluralis:

основа дієслова + **-te** (для I, II, IV дієвідмін)
основа дієслова + **-ĕte** (для III дієвідміни)

signate	miscete	diluite	finite
позначте	змішайте	розведіть	закінчіть

Дійсний спосіб дієслова (Indicativus)

основа дієслова + особове закінчення дієслова

Activum		Passivum	
sing.	plur.	sing.	plur.
3 persona -(i)t	-(u)nt	-(i)tur	-(u)ntur

NB! У дужках подані з'єднувальні голосні **-i-**, **-u-** для III дієвідміни 3 ос. однини і множини та IV дієвідміни 3 ос. множини.

Умовний спосіб дієслова (Conjunctīvus)

Passivum основа дієслова + **a** + закінчення **-tur** (sing.)
3 особа **-ntur** (plur.)

NB! У дієслів I дієвідм. Кінцевий голосний осн. **-a-** зливається з суфіксом **-a-** та переходить в **-e-**.

misc ^e atur	detur	signetur
змішати,	видати,	позначити,
нехай буде змішано	нехай буде видано	нехай буде позначено

Допоміжне дієслово «esse» — бути

3 особа	
Singularis	Pluralis
est — він є	sunt — вони є

Лексичний мінімум Дієслова

I дієвідміна

dāre — давати, видавати

formāre — формувати

signāre — позначати

sterilisāre — стерилізувати

destillāre — дистилювати

filtrāre — фільтрувати

II дієвідміна

miscēre — змішувати

III дієвідміна

addēre — додавати

dividēre — ділити

repetēre — повторювати

recipēre — брати, взяти

Вправа 13. *Визначте граматичну форму дієслів та перекладіть українською мовою:*

1)	misce		
2)	detur		
3)	misceatur		
4)	signa		
5)	repetantur		
6)	destilla		
7)	filtrate		
8)	adde		
9)	signetur		
10)	da		
11)	sterilisetur		
12)	recipe		
13)	formentur		

Вправа 14. Перекладіть латинською мовою дієслівні форми:

1)	повтори	
2)	сформууйте	
3)	змішати (іх)	
4)	розділи	
5)	він дистилує	
6)	простерилізуй	
7)	нехай буде позначено	
8)	видати (його)	
9)	познач	
10)	сформувати (іх)	
11)	він фільтрується	
12)	вони діляться	
13)	додайте	
14)	нехай будуть видані	
15)	візьми	
16)	простерилізувати (іх)	
17)	видай	
18)	нехай буде змішано	
19)	профільтруйте	
20)	вони видаються	

VII. Рецепт

Цікаво знати

Із історії рецепта

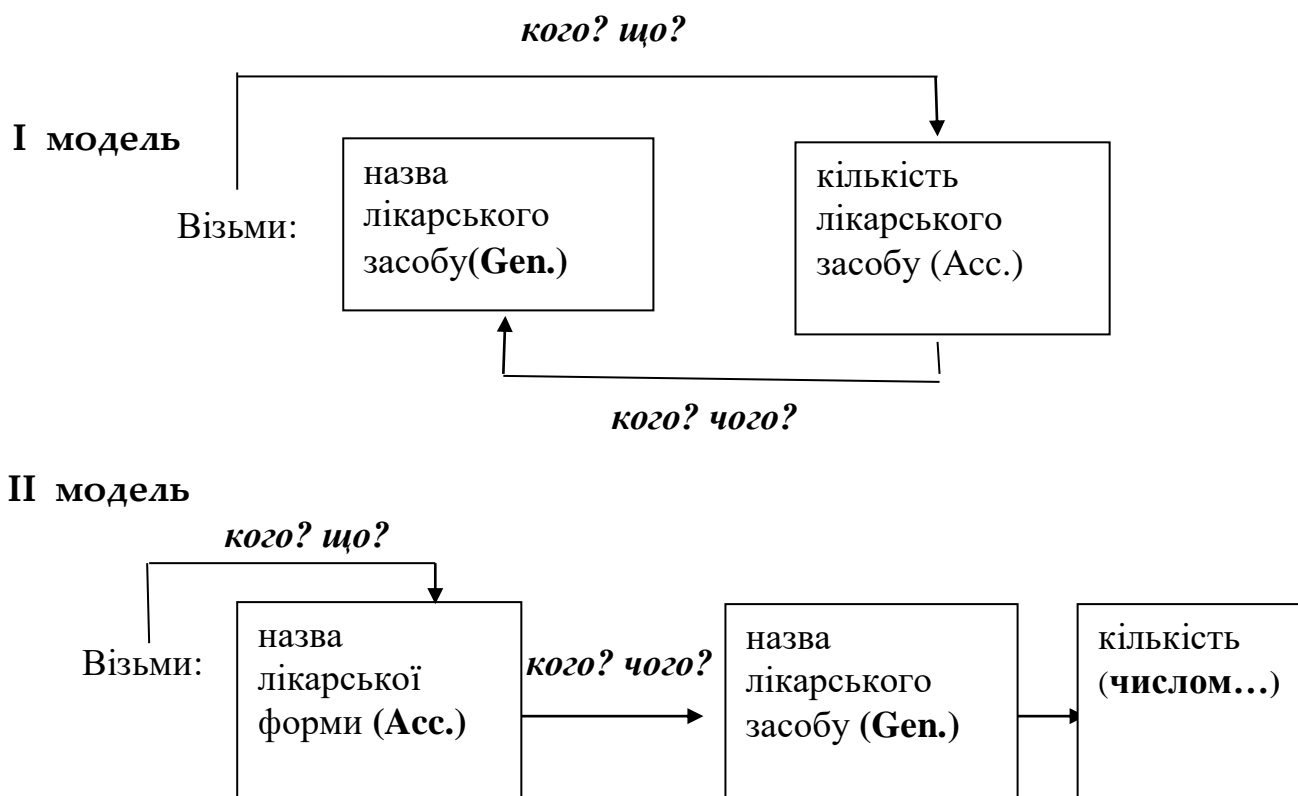
Помилково припускати, що рецепт такий же стародавній, як і медицина. Рецепти з'явилися лише 600–700 років тому, коли аптеки стали самостійними установами. До того лікар був і медиком, і фармацевтом, призначав хворому ліки і сам готував їх. Тобто не було потреби в рецептах. Тільки після відокремлення аптек виникла потреба в письмовому спілкуванні лікаря з фармацевтом.

Рецепт зовсім не був схожий на сучасний. Називався він *formula medica* — медична формула. Обов'язковим було звернення до Бога: **Juvante Deo!** (З Божою допомогою!), **Cum Deo!**, **S. D.!** (З Богом!). Далі замість цих виразів ставили один чи два хрести. Дотепер знак # використовується як знак відокремлення рецептурних прописів.

У середні віки з'явилося слово *receptum* (взяте, одержане), яке ввели алхіміки і що означало таємну формулу ліків. Алхіміки розпочинали свої записи астрологічним знаком Юпітера, який на думку американського професора М. Брейтмана, пізніше був невірно розшифрований як *Recipe* (візьми). У перших фармакопеях рецепт починався R./:

У стародавньому Римі будь-яке лікування починалося з магічного виразу **In nomine Jovis!** (В ім'я Юпітера!).

Структура рецептурного рядка

РЕЦЕПТУРНІ ВИРАЗИ

Дієслово *fiō, fieri* та його вживання у рецептурі

Persona	Conjunctivus passivi	
	Singularis	Pluralis
3	fiat нехай утвориться	fiant нехай утворяться

Imperativus	Conjunctivus	Скорочена форма
Recipe: — Візьми:		Rp.:
Misce. Da. Signa: Змішай. Видай. Познач:	Misceatur. Detur. Signetur: Змішати. Видати. Позначити: Нехай буде змішано. Нехай буде видано. Нехай буде позначено:	M. D. S.:
Da tales doses numero... Видай такі дози числом...	Dentur tales doses numero... Видати такі дози числом... Нехай будуть видані такі дози числом...	D. t. d. N...
Sterilisa! — Простерилізуй!	Sterilisetur! — Простерилізувати! Нехай буде простерилізовано!	Steril.!
Misce, fiat pasta. Misce, ut fiat pasta.	Змішай, нехай утвориться паста. Змішай, щоб утворилася паста.	M., (ut) f. past.
Misce, fiat pulvis. Misce, ut fiat pulvis.	Змішай, нехай утвориться порошок. Змішай, щоб утворився порошок.	M., (ut) f. pulv.
Misce, fiat unguentum. Misce, ut fiat unguentum.	Змішай, нехай утвориться мазь. Змішай, щоб утворилася мазь.	M., (ut) f. ung.
Misce, fiat globulus. Misce, ut fiat globulus.	Змішай, нехай утвориться кулька. Змішай, щоб утворилася кулька.	M., (ut) f. glob.
Misce, fiant pilulae. Misce, ut fiant pilulae.	Змішай, нехай утворяться пілюлі. Змішай, щоб утворилися пілюлі.	M., (ut) f. pil.
Misce, fiat suppositorium. Misce, ut fiat suppositorium.	Змішай, нехай утвориться свічка. Змішай, щоб утворилася свічка.	M., (ut) f. supp.
Misce, fiat linimentum. Misce, ut fiat linimentum.	Змішай, нехай утвориться лінімент. Змішай, щоб утворився лінімент.	M., (ut) f. linim.
Misce, fiant species. Misce, ut fiant species.	Змішай, нехай утвориться збір. Змішай, щоб утворився збір.	M., (ut) f. spec.

Додаткові написи в рецептах

Cito! — Швидко!

Statim! —Негайно!

quantum satis — скільки потрібно

Repete! — Повтори!

Repetatur! — Повторити!

Pro auctore — Для автора

Pro me — Для мене

Вправа 15. Перекладіть рецепти українською мовою:

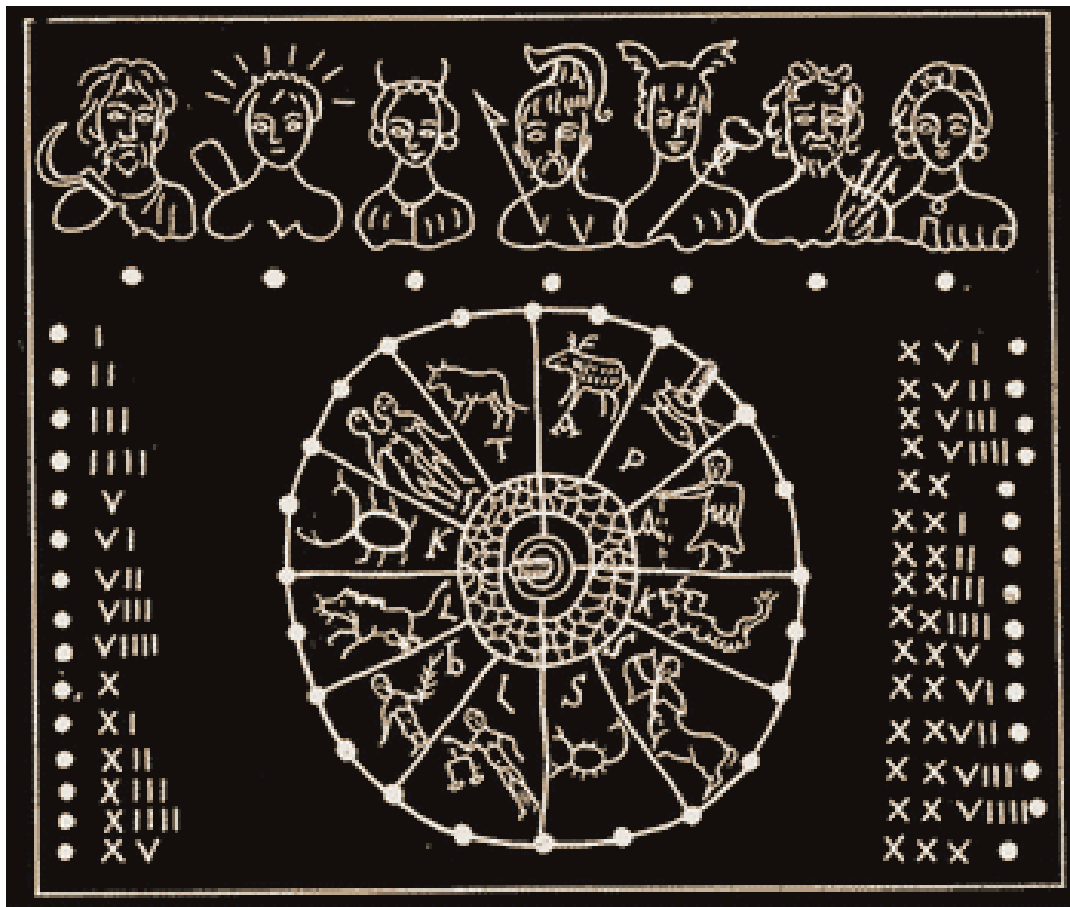
1.	Recipe: Tabulettas Clophelini 0,000075 numero 20 Da. Signa:	
2.	Recipe: Herbae Convallariae 100,0 Da. Signa:	
3.	Recipe: Levodopi 0,25 Da tales doses in capsulis. Signa:	
4.	Recipe: Tincturae Convallariae Tincturae Valerianae ana 10 ml Tincturae Belladonnae 5 ml Misce. Da. Signa:	
5.	Recipe: Dragee Aminazini 0,025 Da tales doses numero 30. Signa:	
6.	Recipe: Pastae Gramicidini 50,0 Da. Signa:	
7.	Recipe: Capsulas «Essentiale» numero 20 Detur. Signetur:	
8.	Recipe: Tincturae Schizandrae 50 ml Da. Signa:	
9.	Recipe: Membranulas ophthalmicas cum Florenalo numero 30 Da. Signa:	

Вправа 16. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1.	Візьми: Таблетки алое числом 10 Видай. Познач:	
2.	Візьми: Свинцевої води 50 мл Видай. Познач:	
3.	Візьми: Настоянки софори 100 мл Видати. Позначити:	
4.	Візьми: Настоянки валеріани з камфорою 20 мл Видай. Познач:	
5.	Візьми: Драже «Ревіт» числом 60 Нехай буде видано. Нехай буде позначено:	
6.	Візьми: Таблетки «Кальцекс» числом 10 Видай. Познач:	
7.	Візьми: Плівки тринітролонгу 0,001 числом 50 Видай. Познач:	
8.	Візьми: Таблетки бромізовалу 0,5 числом 12 Видати. Позначити:	
9.	Візьми: Кокарбоксилази 0,05 Видай числом 10 в ампулах. Познач:	

10.	Візьми: Настоянки перстачу 20 мл Настоянки арніки 5 мл Змішати. Видати. Позначити:	
11.	Візьми: Цинкової пасти 25,0 Видай. Позначь:	
12.	Візьми: Таблетки «Алантон» 0,1 числом 100 Видай. Познач:	

РИМСЬКИЙ КАЛЕНДАР

VIII. Іменники II відміни. Авторизовані прописи

Іменники II відміни

До другої відміни належать іменники *чоловічого роду на -us, -er* та *середнього роду на -um*, які у *Gen. sing.* мають закінчення *-i*:

Зразок відмінювання іменника II відміни **sacculus, i m** — пакетик

<i>Casus</i>	<i>Singularis</i>		<i>Pluralis</i>	
<i>Nom.</i>	sacculus	пакетик	sacculi	пакетики
<i>Gen.</i>	sacculi	пакетика	sacculorum	пакетиків
<i>Dat.</i>	sacculo	пакетику	sacculis	пакетикам
<i>Acc.</i>	sacculum	пакетик	sacculos	пакетики
<i>Abl.</i>	sacculo	пакетиком	sacculis	пакетиками

Зразок відмінювання іменника II відміни **folium, ii n** — лист

<i>Casus</i>	<i>Singularis</i>		<i>Pluralis</i>	
<i>Nom.</i>	folium	лист	folia	листя (листки)
<i>Gen.</i>	folii	листа	foliorum	листя (листіків)
<i>Dat.</i>	folio	листу	foliis	листю (листкам)
<i>Acc.</i>	folium	лист	folia	листя (листки)
<i>Abl.</i>	folio	листом	foliis	листям (листками)

NB! До іменників II відміни *жіночого роду належать*:

1) назви дерев та кущів на *-us*;

Наприклад: Pinus, i f — сосна

Eucalyptus, i f — евкаліпт

Crataegus, i f — глід

2) деякі іменники грецького походження:

Наприклад: bolus, i f — а) глина; б) болюс (велика пілюля)

crystallus, i f — кристал

Strychnos, i f — чилібуха

Девізи об'єднань та спілок благочинних товариств.

Aliis inserviendo consumor. — Даруючи світло іншим, згоряю сам.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники II відміни

aërosolum, i n — аерозоль	medicamentum, i n / remedium, i n — лікарський засіб
amylum, i n — крохмаль	oculus, i m — око
balsamum, i n — бальзам	oleum, i n — олія
bolus, i f — глина	sacculus, i m — пакетик, мішечок
crystallus, i f — кристал	sirupus, i m — сироп
decoctum, i n — відвар	stilus, i m (stylus) — стовбчик (бот.); паличка, олівець (лік. форма)
emplastrum, i n — пластр	strobilus, i m — шишка
emulsum, i n — емульсія	succus, i m — сік
extractum, i n — екстракт	suppositorium, ii n — свічка
folium, ii n — лист	unguentum, i n — мазь
globulus, i m — кулька	vitaminum, i n — вітамін
granulum, i n — гранула	vitrum, i n — склянка, пробірка
infusum, i n — настій	
linimentum, i n — лінімент	

NB! antidotum metallorum — протиотрута при отруєнні металами

forma remediorum (forma medicamentorum) — форма ліків

sirupus Sacchari — цукровий сироп

per rectum — через пряму кишку, ректально

intra musculos — у м'язи, внутрішньом'язово

pro ro(e)ntgeno — для рентгену

oleum Cacao — масло какао

oleum Persicorum — персикова олія

oleum Ricini — рицинова олія

oleum Terebinthinae — скипидар, терпентинова олія

Назви рослин

Absinthium, ii n — полин гіркий	Millefolium, ii n — деревій
Anisum, i n — ганус, аніс	Pinus, i f — сосна
Capsicum, i n — перець	Rheum, i n — ревінь
Chelidonium, ii n — чистотіл	Ricinus, i f — рицина
Crataegus, i f — глід	Rubus (i) idaeus (i) — малина
Equisetum, i n — хвощ	Serpyllum, i n — чабрець плазкий (боровий)
Erysimum, i n — жовтушник	Solanum tuberosum — картопля (бот.)
Eucalyptus, i f — евкаліпт	Strychnos, i f — чилібуха, блювотний горіх
Foeniculum, i n — кріп	Taraxacum, i n — кульбаба
Gossypium, ii n — бавовник; вата	Thymus, i m — чабрець
Helianthus, i m — соняшник	Triticum, i n — пшениця
Juniperus, i f — ялівець	Uva (ae) ursi — мучниця, ведмеже вушко
Leonurus, i m — собача кропива, пустирник	

Вправа 17. Провідмініуйте в однині та множині словосполучення:

перцевий пластир — emplastrum Capsici

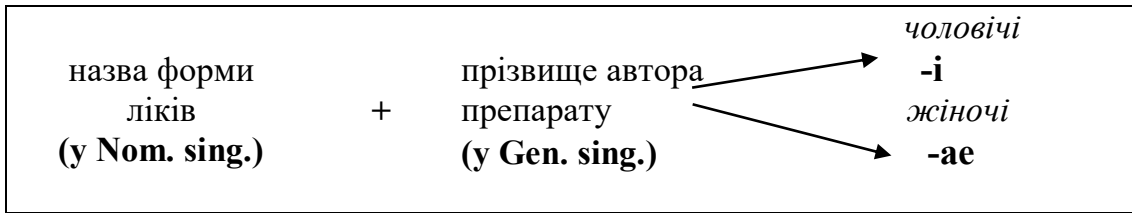
	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
<i>Nom.</i>		
<i>Gen.</i>		
<i>Dat.</i>		
<i>Acc.</i>		
<i>Abl.</i>		

Вправа 18. Допишіть у виразах відсутні відмінкові закінчення:

1)	без цукру	sine sacchar_____
2)	у пакетиках	in saccul_____
3)	для відварів та настоїв	pro decoct____ et infus____
4)	для лікарських засобів	de remedi_____
5)	з ганусовою олією	cum ole_____ Anis _____
6)	Проти отрути	contra venen_____
7)	у склянці (пробірці)	in vitr_____
8)	для очей	pro ocul_____
9)	у м'язи	intra muscul_____
10)	з вітаміном С	cum vitamin_____ C
11)	з листя каланхоє	ex foli_____ Kalancho_____
12)	у свічках та кульках	in suppositori_____ et globul_____
13)	через пряму кишку	per rect_____
14)	листя евкаліпту у брикеті	foli_____ Eucalypt_____ in briket_____
15)	із соком малини	cum succ_____ Rub_____ idae_____
16)	із залізом	cum Ferr_____
17)	через вату	per gossypi_____
18)	в аерозолі	in aërosol_____
19)	для рентгену	pro roentgen_____
20)	з новокаїном	cum Novocain_____

Авторизовані прописи

Наприклад: Pasta Teimurovi — паста Теймурова
Unguentum Zolotarevae — мазь Золотарьової

NB! Деякі прізвища не відмінюються (прізвища на **-ий**, на **-о** та інш.).

Наприклад: Mixtura Scharco — мікстура Шарко
Linimentum Vishnevsky — лінімент Вишневського

Вправа 19. Перекладіть авторизовані прописи українською мовою:

1.	Aqua sedativa Raspaili.	
2.	Pasta Rachmanovi.	
3.	Guttae stomachicae Pjatnizky.	
4.	Mixtura Popovi.	
5.	Emplastrum Wichrevae.	
6.	Balsamum Boum-Benge.	
7.	Guttae Bestugevi.	
8.	Pasta Belenky.	
9.	Pilulae Burenkovi.	
10.	Unguentum Diakovi.	
11.	Tabulettae Carmanovae.	
12.	Tinctura anticholerica Inosemzevi.	
13.	Charta bactericida Culbini.	
14.	Emplastrum Acrichini Lebedevi.	
15.	Unguentum Monkevitschi.	
16.	Aqua Plumbi Goulardi.	
17.	Dragee Bechtereви.	
18.	Mixtura Seppi.	

Вправа 20. Перекладіть латинською мовою:

1.	Свічки з обліпиховою олією.	
2.	Вітаміни в драже та гранулах.	
3.	Настій трави чабрецю.	
4.	Відвар листя мучниці.	
5.	Настоянка чилібухи.	
6.	Тетрациклінова мазь для очей.	
7.	Олія бавовника.	
8.	Гранули плантаглюциду.	
9.	Облатки із пшеничного борошна.	
10.	Сироп солодки у склянці.	
11.	Перцевий пластир.	
12.	Скипідарна мазь.	
13.	Бруньки та хвоя (листя) сосни.	
14.	Рицинова олія в капсулах.	
15.	Сироп алое із залізом.	
16.	Брикет листя кропиви.	
17.	Масло какао для свічок.	
18.	Екстракти, кульки та емульсії — форми ліків.	
19.	Ректальні, вагінальні, сублінгвальні та внутрішньом'язові лікарські засоби.	
20.	Видай протиотруту при отруєнні металами.	

Вправа 21. Перекладіть рецепти українською мовою:

1.	Recipe: Suppositoria cum Ichthyolo 0,2 Da numero 10 in scatula. Signa:	
2.	Recipe: Emulsi olei Ricini 180,0 Sirupi Sacchari ad 200,0 Misce. Da. Signa:	
3.	Recipe: Talci Amyli Tritici ana 15,0 Misce. Da. Signa:	
4.	Recipe: Unguenti Wilkinsoni 100,0 Da. Signa:	
5.	Recipe: Foliorum Uvae ursi Herbae Hyperici Foliorum Salviae ana 10,0 Misce. Da. Signa:	
6.	Recipe: Granulorum «Urodanum» 100,0 Da. Signa:	
7.	Recipe: Aërosoli Pantenoli 116,0 Da. Signa:	
8.	Recipe: Emplastri Epilini 12,0 Da. Signa:	
9.	Recipe: Linimenti Synthomycini 1% cum Novocaino 0,5% 25,0 Da. Signa:	

Вправа 22. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1.	Візьми: Перцевий пластир 12×18 числом 6 Видай. Познач:	
2.	Візьми: Екстракту красавки 0,015 Новокаїну 0,2 Ксероформу 0,1 Іхтіолу 0,2 Масла какао 3,0 Змішай, щоб утворилась свічка. Видай такі дози числом 20. Познач:	
3.	Візьми: Настояю бруньок сосни 10,0 — 200 мл Видай. Познач:	
4.	Візьми: Відвару листя медвежого вушка 10,0 — 180 мл Гексаметилентетраміну 4,0 Видати. Позначити:	
5.	Візьми: Свічки з теоброміном 0,2 числом 10 Видай. Познач:	
6.	Візьми: Ментолу 0,1 Анестезину 1,0 Вазеліну Ланоліну по 5,0 Змішай, нехай утвориться мазь. Видай. Познач:	
7.	Візьми: Соку каланхое 20,0 Фуразолідону Новокаїну по 0,125 Ланоліну 30,0 Змішай, щоб утворилась мазь. Видай. Познач:	

8.	Візьми: Емульсії персикової олії 100,0 Видай. Познач:	
9.	Візьми: Пластиру свинцевого 5,0 Олії соняшникової 10,0 Олії м'яти перцевої крапель III Змішай, щоб утворилась мазь. Видай. Познач:	
10.	Візьми: Емульсії рицинової олії 180,0 Цукрового сиропу до 200,0 Змішати. Видати. Позначити:	

Вправа 23. Перекладіть українською мовою:

1.	Herba	Millefolii		
		Absinthii		
		Chelidonii		
		Equiseti		
		Erysimi		
		Hyperici		
		Thymi		
		Serpylli		
2.	Folia	Uvae ursi		
		Eucalypti		
		Pini		
3.	Baccae	Crataegi		
		Juniperi		
		Rubi idaei		
4.	Gemmae	Pini		
		Betulae		

5.	Succus	Oxycocci		
		Rubi idaei		
		Chelidonii		
		Rhei		
		Kalanchoës		
		Aloës		
6.	Oleum	Anisi		
		Terebinthinae		
		Persicorum		
		Hippophaës		
		Gossypii		
		Ricini		
		Foeniculi		
		Thymi		
		Helianthi		
		Amygdalarum		
		Cacao		
		Olivarum		
7.	Amylum	Solani (tuberosi)		
		Oryzae		
		Tritici		
8.	Infusum	foliorum Salviae		
		foliorum Urticae		
		foliorum Eucalypti		
9.	Decoctum	baccarum Myrtilli		
		foliorum Uvae ursi		
		baccarum Juniperi		
10.	Tinctura	Crataegi		
		Strychni		
		Leonuri		
		Eucalypti		
		Schizandrae		
		Absinthii		

ІХ. Номенклатура лікарських засобів

Таблиця греко-латинських терміноелементів
у назвах лікарських засобів:

Префікси	
a-, an-	не, без
ana-	на, по
anti-	проти
dis-	відділення, роз'єднання
dys-	розлад функції
eu-	добрий, приємний; покращена якість лікарського препарату
hyper-	вище норми, над
hypo-	під, нижче норми, недостатність
meta-	по, після
neo-, nov-	новий
poly-	багато
syn-, sym-	з, разом, з'єднання
Кореневі терміноелементи	
-aden-	залоза
-aem-, -haem(at)-	кров; препарати для лікування захворювань крові, або виготовлені з крові
-aesth(es)-	відчуття, чутливість; анестезувальні, знеболювальні засоби

-aeth(yl)-, -eth-, -et-	наявність етилового або етинілового радикала
-alg-	біль; анальгезувальні, болезаспокійливі засоби
-allerg-	антиалергійні засоби
-amin-	наявність аміногрупи
-andr-	андрогенні стероїди (препарати чоловічих статевих гормонів і їх синтетичні аналоги)
-angi-	судина; спазмолітичні, судинорозширювальні й судинозахисні препарати
-anth-	квітка
-ap(is)-	бджола; препарати бджолої отрути та інших продуктів життєдіяльності бджіл
-arol-	антикоагулянти (засоби, що перешкоджають згортанню крові), тромболітичні препарати
-arthr-	суглоб; препарати для лікування суглобів
-as-	ферментні препарати
-asthm(at)-	астма; протиастматичні препарати
-at(a)rax-	психотропні препарати
-barb-	барбітурати, похідні барбітурової кислоти (заспокійливі, снотворні, наркотичні препарати)
-benz-	наявність ароматичного ядра
-bi(o)-	життя; продукт життєдіяльності мікроорганізмів
-bol-	анаболічні стероїди
-cain-	місцевоанестезувальні препарати
-card-	серце; серцеві препарати

-ceph-, -cef-	антибіотики групи цефалоспоринів
-chlor-	наявність хлору; зелений
-chol-, -col-	жовч; жовчогінні препарати
-cid-	антибактеріальні препарати
-cillin-	антибіотики групи пеніциліну
-cor-, -card-	серце; серцеві препарати
-coum-, cum-	антикоагулянти (засоби, що перешкоджають згортанню крові), тромболітичні препарати
-cort(ic)-	стероїди, глюкокортикостероїди та мінералокортикостероїди
-cut-	шкіра; препарати для лікування захворювань шкіри
-cyan-	Синій
-cycl-	цикл, коло
cyclin-	антибіотики групи тетрацикліну
-cyst(on)-	сечовий міхур; сечогінні препарати
-derm(at)-	шкіра, препарати для лікування захворювань шкіри
-dol-	біль; анальгезуючі, болезаспокійливі засоби
-dorm-	снодійні, заспокійливі, седативні препарати
-emet-	противоблювотні препарати
-enter-	кишка; препарати для лікування кишкових захворювань
-erythr-	червоний; вказує на відношення до еритроцитів
-flu-	наявність фтору
-fung-	гриб; протигрибкові препарати

-gastr-	шлунок; препарати для лікування шлункових захворювань
-ger-, -geront-	старий, літній; препарати для лікування геріатричних захворювань
-glyc-, -glyk-, -gluc-	солодкий
-grac-	засоби, що сприяють схудненню
-gnost-, -graf-, -graph-	діагностичні, рентгеноконтрастні препарати
-(en)zym-	ферментні препарати
-helm(int)-	протиглистові препарати
-hepar-, -hepat-	печінка; препарати для лікування печінки
-hydr-	вода; препарати, що містять водень
-hypn-	снодійні, заспокійливі, седативні препарати
-intest-	кишка; препарати для лікування кишкових захворювань
-iod-, -io-, -id-	наявність йоду; рентгеноконтрастні препарати
-lax-	препарати проносної дії
-leuc-, -leuk-	білий; що стосується лейкоцитів
-lys-, -lyt-	розкладання, розчинення
-(m)al-	снодійні, заспокійливі, седативні препарати
-mam(m)-	молочна залоза; препарати для збільшення секреції молока
-merc-	ртуть; антимікробні, діуретичні препарати
-meth(yl)-	наявність метилового або метинілового радикала
-myc(et)-	гриб; протигрибкові препарати
-myc(et)in-	антибіотики групи стрептоміцину
-myel-	спинний мозок; антибластомні препарати

-naphth-	нафта; наявність нафталанового ядра
-nephr-	нирки; препарати для лікування захворювань нирок
-norm-	препарати, що відновлюють певні функції організму
-nox-, -noct-, -nyc(t)-	снодійні, заспокійливі, седативні препарати
-oestr-, -estr-	естрогенні препарати (вміщують жіночі статеві гормони)
-ophth(alm)-	очі, препарати для лікування очних захворювань
-orex-	апетит; анорексигенні препарати, що пригнічують апетит
-ov-	контрацептиви, протизаплідні засоби
-oxy-	кислий; що містять кисень
-pancreat-	підшлункова залоза; препарати для лікування підшлункової залози
-pharm-	ліки
-phen-, -fen-	наявність фенілу або фенілену
-phlog-, -flog-	полум'я; протизапальні препарати
-phosph-	наявність фосфору та його сполук
-phyll-	листок; рослинні препарати
-phyt-	рослина
-press-	гіпотензивні препарати, що знижують артеріальний тиск
-py(o)-	гній; антисептичні препарати
-pyr-	жар; антипіретики, жарознижувальні препарати
-ren-	нирки; препарати для лікування захворювань нирок
-rhiz-	кореневище
-sarc-	злюккісна пухлина; препарати для лікування злюккісних

	пухлин
-sed-	снодійні, заспокійливі, седативні препарати
-sept-	зnezаражувальні, антисептичні препарати
-somm-	снодійні, заспокійливі, седативні препарати
-stan-, -ster-	андрогенні стероїди (препарати чоловічих статевих гормонів і їх синтетичні аналоги)
-stabil-	препарати, що відновлюють певні функції організму
-stress-	снодійні, заспокійливі, седативні препарати
-sulf-, -sulph-	сірка; сульфаніламід, антимікробні препарати
-tens-	гіпотензивні препарати, що знижують артеріальний тиск
-test-	андрогенні стероїди (препарати чоловічих статевих гормонів і їх синтетичні аналоги)
-the(o)-	чай; алкалоїди з листя чаю
-thi(o)-	атом сірки
-t(h)romb-	антикоагулянти (засоби, що перешкоджають згортанню крові), тромболітичні препарати
-thyr(eo)-	препарати гормонів щитоподібної залози
-toc-	препарати, що приймаються при вагітності та пологах
-tox-, -toxic-	отрута; препарати, що містять отруйні речовини
-tranqu(il)-	снодійні, заспокійливі, седативні препарати
-trast-	діагностичні, рентгеноконтрастні препарати
-trop-	напрямок, що регулює дію препарату
-ur-	сеча; діуретичні препарати, препарати для лікування захворювань сечових шляхів

-vas-	судина; спазмолітичні, судинорозширювальні й судинозахисні препарати
-verm-	протиглистові препарати
-vip(e)r-	препарати, що містять зміїну отруту
-vir-	1. андрогенні стероїди (препарати чоловічих статевих гормонів і їх синтетичні аналоги); 2. отрута; препарати отруйних виділень тварин; протівірусні препарати
-vit-	вітаміни; полівітамінні комбіновані препарати
-vom(it)-	протиблювотні препарати
-(h)yl-	речовина; суфікс у назвах вуглеводневих і кислотних радикалів
-zer(am)-	снодійні, заспокійливі, седативні препарати
-(a)z- -(a)zid- -(a)zin- -(a)zol-	наявність азоту

Вправа 24.   *Вкажіть значення терміноелементів, підкреслених у назвах препаратів:*

1.	<u>Azathioprinum</u>	
2.	<u>Benzobarbitalum</u>	
3.	<u>Oxybuprocainum</u>	
4.	<u>Phenazepamum</u>	
5.	<u>Pyrazinamidum</u>	
6.	<u>Sulfadimethoxinum</u>	
7.	Trifluoperazinum	
8.	<u>Syncumar</u>	
9.	<u>Emeton</u>	
10.	<u>Dermasan</u>	
11.	<u>Cortexin</u>	
12.	<u>Dithioglycerin</u>	
13.	<u>Apisarthronum</u>	
14.	<u>Vipratox</u>	
15.	<u>Biotropil</u>	
16.	<u>Dioyascol</u>	
17.	<u>Aciclovir</u>	
18.	<u>Enterolax</u>	
19.	<u>Barbovalum</u>	
20.	<u>Gastrophytum</u>	

21.	<u>Euthyrox</u>	
22.	<u>Erythromycinum</u>	
23.	<u>Hypothiazid</u>	
24.	<u>Helmintox</u>	
25.	<u>Coccarboxylasum</u>	
26.	<u>Amoxicillinum</u>	
27.	<u>Mercazolil</u>	
28.	<u>Urosept</u>	
29.	<u>Adenorm</u>	
30.	<u>Laevomycesinum</u>	
31.	<u>Antistress</u>	
32.	<u>Polyphytolum</u>	
33.	<u>Thyrozol</u>	
34.	<u>Naphthyzinum</u>	
35.	<u>Iodoformium</u>	
36.	<u>Mycamin</u>	
37.	<u>Pyoglar</u>	
38.	<u>Renalgan</u>	
39.	<u>Phlogezym</u>	
40.	<u>Fungoterbin</u>	
41.	<u>Neocardil</u>	
42.	<u>Vasostenon</u>	

Вправа 25. Напишіть назви препаратів латинською мовою, підкресліть терміноелементи та вкажіть їх значення:

1)	Ацетилцистеїн	
2)	Бензилпеніцилін	
3)	Флуфеназин	
4)	Хлороформ	
5)	Тироген	
6)	Блеоміцин	
7)	Местеролон	
8)	Ектерицид	
9)	Пірантел	
10).	Гемоферон	
11).	Флогензим	
12).	Фітосед	
13)	Темпалгін	
14)	Уролесан	
15)	Валацикловір	
16)	Прегнавіт	
17)	Мексидол	
18)	Карбодерм	
19)	Циклометіазид	

20)	Віпросал	
21)	Корвалдин	
22)	Лінкоміцин	
23)	Метациклін	
24)	Колагеназа	
25)	Пентоксифілін	
26)	Гастрофіт	
27)	Сульфокамфокаїн	
28)	Трамадол	
29)	Феназепам	
30)	Холосас	
31)	Метилпреднізолон	
32)	Троксевазин	
33)	Ентероспазміл	
34)	Оксазепам	
35)	Фталілсульфатіазол	
36)	Фітоліт	
37)	Тіотриазолін	
38)	Кофальгін	
39)	Цефазолін	

Х. Прикметники I–II відміни (1 група).

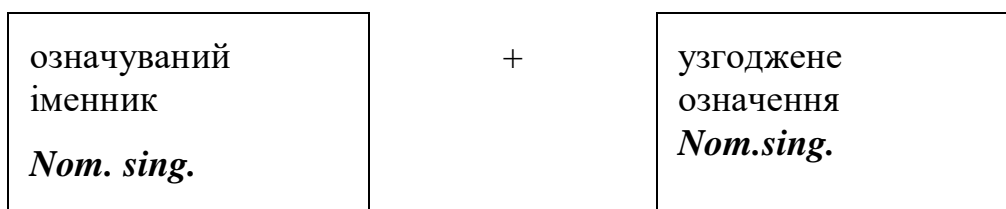
Дієприкметники минулого часу пасивного стану

Словникова форма прикметників I групи:

Форма чол. р. в *Nom. sing.* + закінч. жін. р. + закінч. сер. р.
purus, a, um — чистий, чиста, чисте

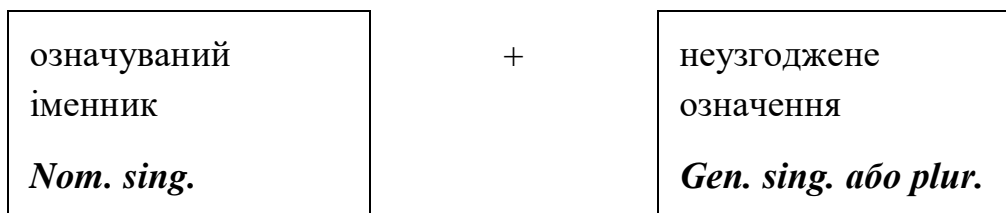
Основні граматичні моделі у фармацевтичній термінології:

I модель

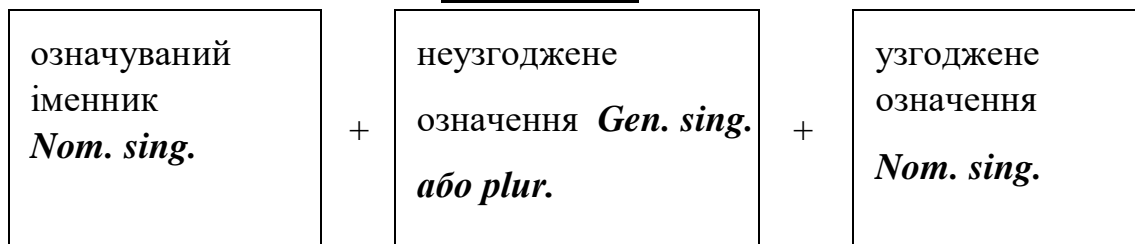
Наприклад: serum purificatum — очищена сироватка
capsula gelatinosa — желатинова капсула

II модель

Наприклад: aqua Plumbi — свинцева вода
tinctura Valerianae — валеріанова настоянка

III модель

Наприклад: solutio Camphorae oleosa — олійний розчин камфори
herba Millefolii concisa — подрібнена трава дерев'ю

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Прикметники I–II відміни

Дієприкметники минулого часу пасивного стану

(an)hydricus, a, um — (без)водний
aethereus, a, um — ефірний
analgeticus, a, um — знеболювальний
antipyreticus, a, um — жарознижувальний
aquosus, a, um — водний
cholagogus, a, um — жовчогінний
compositus, a, um — складний
concentratus, a, um — концентрований
concisus, a, um — нарізаний
crystallisatus, a, um — кристалічний
depuratus, a, um — очищений
diureticus, a, um — сечогінний
durus, a, um — твердий
exsiccatus, a, um — висушений
externus, a, um — зовнішній
flavus, a, um — жовтий
fluidus, a, um — рідкий
gastricus, a, um — шлунковий (сік)
gelatinosus, a, um — желатиновий

haemostaticus, a, um — кровоспинний
internus, a, um — внутрішній
intravenosus, a, um — внутрішньовенний
obductus, a, um — вкритий оболонкою
oleosus, a, um — олійний
operculatus, a, um — закритий кришечкою
ophthalmicus, a, um — очний
praecipitatus, a, um — осаджений
purificatus, a, um — очищений
(для рідин)
rectificatus, a, um — очищений
(шляхом перегонки)
sedativus, a, um — заспокійливий
siccus, a, um — сухий
spirituosus, a, um — спиртовий
spissus, a, um — густий
stomachicus, a, um — шлунковий
subcutaneus, a, um — підшкірний
vitaminisatus, a, um — вітамінізований

NB!

in vivo — на живому організмі
linimentum ammoniatum — аміачний лінімент
Methylenum coeruleum — метиленовий синій
oleum camphoratum — камфорна олія
unguentum sulfuratum — сірчана мазь

Вправа 26. Провідмініуйте в однині та множині словосполучення:

зовнішній лікарський засіб — *remedium externum*

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
<i>Nom.</i>		
<i>Gen.</i>		
<i>Dat.</i>		
<i>Acc.</i>		
<i>Abl.</i>		

Вправа 27. Узгодьте прикметники та дієприкметники з іменниками, перекладіть вирази українською мовою:

1)	Lanolinum (hydricus, a, um)		
2)	remedium (externus, a, um)		
3)	aether (anaestheticus, a, um)		
4)	charta (ceratus, a, um)		
5)	Methylenum (coeruleus, a, um)		
6)	sirupus (amarus, a, um)		
7)	vitrum (niger, gra, grum)		
8)	cera (flavus, a, um)		
9)	in succo (gastricus, a, um)		
10)	tabulettae (stomachicus, a, um)		
11)	cum bolo (albus, a, um)		
12)	in extracto (spissus, a, um)		
13)	per crystallos (lucidus, a, um)		

14)	ex herbis (exsiccatu, a, um)		
15)	remedia (internu, a, um)		
16)	in charta (paraffinatu, a, um)		
17)	mixturae (analepticu, a, um)		
18)	decocta (cholagogu, a, um)		
19)	in tabulettis (obductu, a, um)		
20)	Gentiana (luteu, a, um)		
21)	cum acidis (concentratu, a, um)		
22)	in sacculo (chartaceu, a, um)		
23)	vaccina (purificatu, a, um)		
24)	in capsulis (operculatu, a, um)		
25)	tabulettae (sedativu, a, um)		
26)	in vitro (fuscus, a, um)		
27)	ex plantis (venenatu, a, um)		
28)	axungia (porcinu, a, um)		
29)	sirupi (compositu, a, um)		
30)	Sambucus (niger, gra, grum)		

Вправа 28. Перекладіть латинською мовою:

1.	Чистий вазелін.	
2.	Олійні емульсії.	
3.	Піни лікувальні.	
4.	Інсулін людини (людський).	
5.	Желатинова губка.	
6.	Лікарський засіб, що знижує рівень цукру у крові.	
7.	З кровоспинними плівками.	
8.	Зовнішні та внутрішні лікарські засоби.	
9.	Рідкий екстракт ромашки.	
10.	Спиртова настоянка нагідок.	
11.	Олія трави фенхелю.	
12.	Безводна глюкоза.	
13.	Сухий екстракт листя красавки.	
14.	Шлункові таблетки з екстрактом красавки.	
15.	Хлорамфенікол для очних крапель.	
16.	Лікарські рослинні засоби.	
17.	Консервована медична жовч.	
18.	Густий екстракт перцю стручкового.	
19.	Вазелінове масло або рідкий парафін.	

20.	Концентрована ртутна мазь.	
21.	Сухий гематоген у таблетках.	
22.	Очищена терпентинова олія.	
23.	Вакцина для профілактики грипу (інактивована).	
24.	Жарознижувальні, протизапальні та знеболювальні свічки.	

Вправа 29. Перекладіть рецепти українською мовою:

1.	<p>Recipe: Ichthyoli Unguenti camphorati 10% ana 25,0 Misce, fiat unguentum. Da. Signa:</p>	
2.	<p>Recipe: Mixturae Trascovi antiasthmaticae 200 ml Da. Signa:</p>	
3.	<p>Recipe: Extracti Urticae fluidi Extracti Millefolii fluidi ana 25 ml Da. Signa:</p>	
4.	<p>Recipe: Unguenti Hydrargyri praecipitati albi 5% 30,0 Detur. Signetur:</p>	
5.	<p>Recipe: Tabulettas Pancreatini 0,5 obductas numero 50 Da. Signa:</p>	
6.	<p>Recipe: Camphorae tritae 0,2 Da tales doses numero 12 in charta cerata. Signa:</p>	

Вправа 30. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1.	Візьми: Хлороформу 10,0 Очищеного скипидару 40,0 Змішай, нехай утвориться лінімент. Видай. Познач:	
2.	Візьми: Сухого екстракту валеріани 0,02 Видай такі дози числом 50 у таблетках, вкритих оболонкою. Познач:	
3.	Візьми: Відновленого заліза 1,0 Видай у желатинових капсулах числом 20. Познач:	
4.	Візьми: Рідкого екстракту алое 1 мл Видай такі дози числом 10 в ампулах. Познач:	
5.	Візьми: Таблетки тетрацикліну з ністатином, вкриті оболонкою числом 30 Видати. Позначити:	

6.	<p>Візьми: Очної мазі гідрокортизону 3,0</p> <p>Видай у тубі.</p> <p>Познач:</p>	
7.	<p>Візьми: Хімотрипсину кристалічного (або трипсину кристалічного) 0,03</p> <p>Левоміцетину 0,45</p> <p>Гліцерину 7,5</p> <p>Вазелинового масла 7,5</p> <p>Ланолину 2,5</p> <p>Змішай. Видай.</p> <p>Познач:</p>	
8.	<p>Візьми: Йодоформу</p> <p>Білої глини по 5,0</p> <p>Змішай, нехай утвориться порошок.</p> <p>Видай.</p> <p>Познач:</p>	
9.	<p>Візьми: Каротину (або вітаміну А)</p> <p>Олії шипшини по 0,5</p> <p>Безводного ланоліну 2,0</p> <p>Вазеліну 8,0</p> <p>Змішай, нехай утвориться мазь.</p> <p>Видай.</p> <p>Познач:</p>	
10.	<p>Візьми: Метиленового синього 0,1</p> <p>Видай у капсулах числом 10.</p> <p>Познач:</p>	

Змістовий модуль 2: Іменники III, IV та V відмін. Прикметники III відміни.

Дієприкметники теперішнього часу дійсного способу. Хімічна номенклатура. Ботанічна номенклатура. Ступені порівняння прикметників. Прислівник. Скорочення в рецептах. Номенклатура форм ліків. Клінічна термінологія. Прийменникові конструкції.

XI. Іменники III відміни

Таблиця родових закінчень іменників III відміни

Рід	Nom. sing.	Тип відм-ня	Приклади
<i>masculinum</i>	-o, -or, -os, -er, -es, -ex (нерівноскладові)	слова з основою на один приголосний — приголосний	carbo, <i>ōnis m</i> — вугілля sapor, <i>ōris m</i> — смак flos, <i>ōris m</i> — квітка cortex, <i>īcis m</i> — кора aether, <i>ēris m</i> — ефір stipes, <i>ītis m</i> — стебло
<i>femininum</i>	-es, -x -is, -es (рівноскладові) -do, -as, -ax, -go, -us, -ux, -io, -ox, -ix, -is, -es (нерівноскладові)	слова з основою на декілька приголосних — мішаний рівноскладові — мішаний приголосний	pars, <i>partis f</i> — частина apis, <i>apis f</i> — бджола hirudo, <i>īnis f</i> — п'явка mucilago, <i>īnis f</i> — слиз injectio, <i>ōnis f</i> — ін'єкція Arachis, <i>īdis f</i> — арахіс nux, <i>nicis f</i> — горіх
<i>neutrum</i>	-en, -ur, -us, -ma -c, -l, -t (нерівноскладові) -e, -al, -ar	приголосний голосний	semen, <i>īnis n</i> — сім'я, насінина Sulfur, <i>ūris n</i> — сірка corpus, <i>ōris n</i> — тіло lac, <i>lactis n</i> — молоко animal, <i>ālis n</i> — тварина

III відміна іменників має такі особливості:

1. До III відміни належать іменники всіх 3-х родів, які у **Gen. sing.** мають закінчення **-is**.
2. Кожний рід в **Nom. sing.** має багато різних закінчень.
3. Більшість іменників III відміни мають змінену основу у непрямих відмінках. У словниковій формі перед закінченням **-is** записується також частина основи. Для того, щоб визначити **робочу основу** іменника, необхідно його поставити у **Gen. sing.** та прибрати закінчення **-is**.

Словникова форма	Nom. sing.	Gen. sing.	Основа
solutio, ōnis f — розчин	solutio	Solutiōnis	solution-

Іменники чоловічого та жіночого роду III відміни при відмінюванні мають однакові закінчення: **radix, icis f — корінь**

Casus	Singularis		Pluralis	
Nom.	radix	корінь	radices	корені
Gen.	radicis	корня	radicum	корней
Dat.	radici	корню	radicibus	корням
Acc.	radicem	корінь	radices	корені
Abl.	radice	коренем	radicibus	коренями

Приклад відмінювання іменника середнього роду III відміни:
semen, inis n — насіння

Casus	Singularis		Pluralis	
Nom.	semen	насіння	semina	насіння
Gen.	seminis	насіння	seminum	насіння
Dat.	semini	насінню	seminibus	насінням
Acc.	seminem	насіння	semina	насіння
Abl.	semine	насінням	seminibus	насіннями

NB! 1. Іменники III відміни грецького походження із закінченням **-ma** (у **Nom. sing.**) у **Dat. n** **Abl. plur.** будуть мати закінчення **-is** замість **-ibus**:
gargarisma, atis n — полоскання

Наприклад: pro gargarismatis — для полоскань.

2. Рівноскладові іменники жіночого роду на **-sis** грецького походження (dosis, is f — доза; narcosis, is f — наркоз), а також деякі латинські іменники на **-is** (tussis, is f — кашель; pertussis, is f — коклюш) мають такі особливості при відмінюванні:

Acc. sing. **-im**

Abl. sing. **-i**

Gen. pl. **-ium**

Наприклад: pro dosi — на прийом, разова доза
pro narcosi — для наркозу

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Іменники III відміни

aether, ěris m — ефір
aspersio, ōnis f / conspersio, ōnis f —
присипка
basis, is f — основа, базис
carbo, ōnis m — вугілля
cortex, ĩcis m — кора
dosis, is f — доза
flos, ōris m — квітка
frictio, ōnis f — розтирання
gargarisma, ātis n — полоскання
inhalatio, ōnis f — інгаляція

NB!

adeps suillus *seu*
axungia porcina — свинячий жир, свиняче сало
charta Sinapis } — гірчичник
charta sinapismata }
contra tussim — проти кашлю
dosis maxima — вища доза
dosis minima — нижча доза
dosis media (medicata, therapeutica) —
середня (лікувальна, терапевтична) доза
ex tempore — за потребою,
екстемпорально

Названия растений

Arachis, ĩdis f — арахіс
Berberis, ĩdis f — барбарис
Bidens, ntis f — череда
Bursa(ae) pastoris — грицики
Filix mas (*Сен.* Filĭcis maris) — папороть чоловіча
Mays, ŷdis f — кукурудза, маїс
Nux(nucis) vomica(ae) — блювотний горіх
Orthosiphon, ōnis m — нирковий чай

injectio, ōnis f — ін'єкція
liquor, ōris m — рідина
mucilago, ĩnis f — слиз
pix(picis) liquida(ae) — дьоготь
pulvis, ěris m — порошок
radix, icis f — корінь
rhizoma, ātis n — кореневище
semen, ĩnis n — насіння
solutio, ōnis f — розчин
stigma, ātis n — приймочка
suspensio, ōnis f — суспензія

Liquor Ammonii anisatus — нашатирно-ганусові краплі

Liquor Ammonii caustici — нашатирний спирт

Oleum jecoris Aselli — трісканий риб'ячий жир

per os — через рот, перорально

pro dosi — разова доза, доза на один прийом

pro infantibus — для дітей

pro narcosi — для наркозу

saccharum lactis — молочний цукор

sub cutem — під шкіру, підшкірно

Papaver(eri) somniferum(i) — мак снотворний

Plantago, ĩnis f — подорожник

Polygonum(i) hydropiper(eri) — водяний перець, гірчак перцевий

Secale(is) cornutum(i) — маткові ріжки, спориння

Sinapis, is f — гірчиця

Thermopsis, ĩdis f — мишатник, термопсис

Вправа 31. Провідмініуйте в однині та множині словосполучення:висушена квітка — *flos exsiccatus*

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
<i>Nom.</i>		
<i>Gen.</i>		
<i>Dat.</i>		
<i>Acc.</i>		
<i>Abl.</i>		

Вправа 32. Допишіть основи та опущені закінчення латинських іменників III відміни:

1)	із кори калини	<i>ex cor... Viburn...</i>
2)	із квіток нагідок	<i>ex flo... Calendul...</i>
3)	з етиловим ефіром	<i>cum aeth... aethylic...</i>
4)	без рідини	<i>sine liqu ...</i>
5)	рецепт для автора	<i>recept... pro auctor...</i>
6)	екстракт водяного перця	<i>extract... Polygon... hydropip...</i>
7)	з нашатирно-ганусовими краплями	<i>cum Liqu... Ammonii anisat...</i>

Вправа 33. Перекладіть латинською мовою:

1.	Активоване вугілля; таблетки активованого вугілля.	
2.	Чистий ефір; з чистим ефіром.	
3.	Бульби картоплі; у бульбах картоплі.	
4.	Квітки маку снотворного; із квіток маку снотворного.	
5.	Подрібнена трава грициків; з подрібненої трави грициків.	
6.	Листя бобівника трилистого; настій листя бобівника трилистого.	
7.	Порошкова кора крушини; з порошковою корою крушини.	

Вправа 34. Провідмініуйте в однині та множині словосполучення:

внутрішньовенна ін'єкція — injectio intravenosa

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
<i>Nom.</i>		
<i>Gen.</i>		
<i>Dat.</i>		
<i>Acc.</i>		
<i>Abl.</i>		

Вправа 35. Допишіть основи та закінчення латинських іменників III відміни:

1)	шляхом інгаляції	per inhalat...
2)	із жиром	cum ad...
3)	під шкіру	sub cut...
4)	для розтирання	pro frict...
5)	із дьогтем ялівцю	cum pic... liquid... Juniper...
6)	для підшкірних ін'єкцій	pro inject... subcutane...
7)	із концентрованих розчинів	ex solut... concentrat...
8)	для дітей та дорослих	pro infan... et adult...
9)	корені кульбаби	rad... Taraxac...
10)	із бджолиним анатоксином	cum anatoxin... ap...

Вправа 36. Перекладіть вирази латинською мовою:

1.	Олія арахісу.	
2.	Слиз коренів алтеї.	
3.	Масляний розчин нітрогліцерину.	
4.	Настоянка чилібухи або блювотного горіха.	
5.	Паста «Фітолізін» для розчину.	
6.	Таблетки сухого екстракту термопсису.	

7.	Розчини та аерозолі для інгаляцій.	
8.	Сироп коренів солодки.	
9.	Свічки з димедролом для дітей.	
10.	Висушені ягоди смородини чорної.	
11.	Густий екстракт папороті чоловічої.	
12.	Розчин метотрексату для ін'єкцій.	
13.	Подрібнені корені валеріани.	
14.	Сироп з екстрактом подорожника.	
15.	Мазь Вількінсона з березовим дьогтем.	

Вправа 37. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1.	<p>Візьми: Екстракту красавки Гліцерину по 5,0 Очищеної води 5 мл Очищеного свинячого сала Вазеліну по 17,5 Змішай. Видай. Познач:</p>	
2.	<p>Візьми: Нашатирного спирту 20 мл Скипидару Олії льону по 20,0 Змішай, нехай утвориться лінімент. Видай. Познач:</p>	
3.	<p>Візьми: Складного порошку солодки 30,0 Видати. Позначити:</p>	

4.	Візьми: Дігтярної мазі 5% 50,0 Нехай буде видано. Нехай буде позначено:	
5.	Візьми: Відвару коренів вовчуга 6,0 — 200 мл Видай. Познач:	

Вправа 38. Провідмініуйте в однині та множині словосполучення:

подрібнене кореневище — rhizoma concisum

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
<i>Nom.</i>		
<i>Gen.</i>		
<i>Dat.</i>		
<i>Acc.</i>		
<i>Abl.</i>		

Вправа 39. Допишіть робочі основи та пропущені закінчення латинських іменників III відміни:

1)	насіння гірчиці	sem... Sinap...
2)	приймочки кукурудзи	stigm... May...
3)	без цукру	sine sacchar ...
4)	для полоскання	pro gargarism...
5)	кореневища глечиків жовтих	rhizom... Nuphar... lute...
6)	для компресів	pro cataplasma...
7)	голівки маку снотворного	cap... Papaver... somnifer...
8)	листя ниркового чаю	foli... Orthosiph...
9)	з паленим галуном	cum Alum... ust...

Вправа 40. Перекладіть словосполучення латинською мовою:

1.	Відвар кореневища родовика.	
2.	Свічки з олією насіння гарбуза.	
3.	Настій листя ниркового чаю.	
4.	Подрібнені голівки маку снотворного.	
5.	Густий екстракт маткових ріжок.	
6.	Вітамінізований трісковий риб'ячий жир для дітей.	
7.	Мазь з осадженою сіркою.	
8.	Емульсія насіння арахіса.	
9.	Вища разова доза етазолу.	
10.	Суша мікстура проти кашлю.	
11.	Кореневища з коренями заманихи.	
12.	Нижчі, вищі та середні дози лікарських засобів.	
13.	Медичний ефір для наркозу.	
14.	Стовпчики та приймочки кукурудзи.	

Вправа 41. Перекладіть латинською мовою назви рослинної лікарської сировини:

1.	Кора	калини; крушини; кореня барбарису.		
2.	Квітки	календули; глоду.		
3.	Корені	алтеї; солодки; кульбаби.		
4.	Кореневища	гірчака зміїного; перстача.		
5.	Кореневища з коренями	валеріани; родовика.		
6.	Насіння	гірчака перцевого; грициків.		
7.	Листя	ниркового чаю; дигіталісу.		
8.	Трава	термопсису; водяного перцю.		

Вправа 42. Перекладіть латинською мовою назви лікарських засобів:

1.	Настій	листа ниркового чаю; квіток липи; трави грициків.		
2.	Відвар	кори калини; кори крушини; кореневищ папороті чоловічої.		
3.	Настоянка	блювотного горіха; листа барбарису.		
4.	Порошок	листа дигіталісу; солодки складний; коріння ревеню.		
5.	Розчин	йоду спиртовий; камфори олійний; прополісу спиртовий.		
6.	Екстракт	горицвіту весняного сухий; гірчака перцевого водний.		
7.	Олія	арахісова; кукурудзяна; гірчична ефірна.		

Вправа 43. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1.	Візьми: Масляного розчину синестролу 0,1% 1 мл Нехай буде видано. Нехай буде позначено:	
2.	Візьми: Анальгін Парацетамолу по 0,2 Змішай, нехай утвориться порошок. Видай такі дози числом 10. Познач:	
3.	Візьми: Присипки хінофунгін 50,0 Нехай буде видано. Нехай буде позначено:	
4.	Візьми: Інсуліну для ін'єкцій 10 мл (40 ОД – 1 мл) Видати такі дози числом 10. Позначити:	
5.	Візьми: Цефтазидиму 0,5 для ін'єкцій Видай такі дози числом 5. Познач:	
6.	Візьми: Рідкого екстракту приймочок кукурудзи 25,0 Видай. Познач:	
7.	Візьми: Суспензії гризеофульвіну 100 мл Видати. Позначити:	
8.	Візьми: Трихомонациду 0,25 Вазелінового масла до 50 мл Змішай, нехай утвориться емульсія. Простерилізуй! Видай. Познач:	

XII. Прикметники III відміни (2 група).

Дієприкметники теперішнього часу активного стану

Прикметники III відміни

	Прикметники з 3-ма родовими закінченнями:		Прикметники з 2-ма родовими закінченнями:		Прикметники з 1-м родовим закінченням:	
<i>Nom. sing.</i>	-er (<i>m</i>), -is (<i>f</i>), -e (<i>n</i>)	silvester, tris, tre	-is (<i>m, f</i>), -e (<i>n</i>)	sterilis, e	-ns -x (<i>m, f, n</i>)	recens, ntis simplex, icis
<i>Gen. sing.</i>	-is		-is		-(nt)is -(ic)is	

NB! Прикметники III відміни та дієприкметники теперішнього часу активного стану **відмінюються за голосним типом.**

Зразок відмінювання словосполучення *solutio steriles* — **стерильний розчин**

	<i>Singularis</i>		<i>Pluralis</i>	
<i>Nom.</i>	solutio	sterilis	solutiones	steriles
<i>Gen.</i>	solutionis	sterilis	solutionum	sterilium
<i>Dat.</i>	solutioni	sterili	solutionibus	sterilibus
<i>Acc.</i>	solutionem	sterilem	solutiones	steriles
<i>Abl.</i>	solutione	sterili	solutionibus	sterilibus

Дієприкметники теперішнього часу активного стану

Дієприкметники теперішнього часу активного стану мають одну форму для всіх трьох родів із закінченням у *Nom. sing.* **-ns** або **-ens**, а у *Gen. sing.* **-ntis**.

Наприклад: *m, f, n Gen. sing.*

corrigen^s, ntis — виправляючий

Зразок відмінювання словосполучення *remedium corrigen^s* — **виправляючий засіб**

	<i>Singularis</i>		<i>Pluralis</i>	
<i>Nom.</i>	remedium	corrigen ^s	remedia	corrigen ^{tia}
<i>Gen.</i>	remedii	corrigen ^{tis}	remediorum	corrigen ^{tium}
<i>Dat.</i>	remedio	corrigen ^{ti}	remediis	corrigen ^{tibus}
<i>Acc.</i>	remedium	corrigen ^s	remedia	corrigen ^{tia}
<i>Abl.</i>	remedio	corrigen ^{ti}	remediis	corrigen ^{tibus}

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Прикметники III відміни.

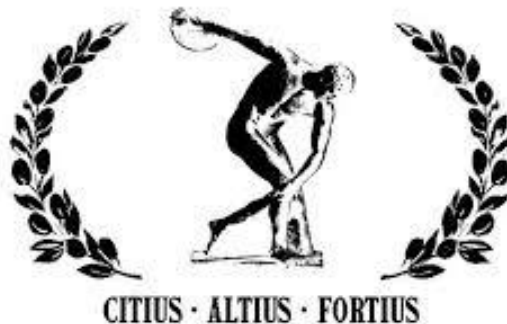
Дієприкметники теперішнього часу активного стану

adjuvans, ntis — допоміжний	mollis, e — м'який
anticoncipiens, ntis — протизаплідний	pectoralis, e — грудний
constituens, ntis — формоутворюючий	peroralis, e — пероральний
corrigenс, ntis — виправляючий	recens, ntis — свіжий
dulcis, e — солодкий	rectalis, e — ректальний
enterosolubilis, e — кишковорозчинний	simplex, ĩcis — простий
expectorans, ntis — відхаркувальний	sterilis, e — стерильний
fortis, e — сильний (за дією)	sublingualis, e — сублінгвальний, під'язиковий
(in)solubilis, e — (не)розчинний	subtilis, e — дрібний
intramuscularis, e — внутрішньом'язовий	vaginalis, e — вагінальний
laxans, ntis — проносний	Viride(is) nitens(ntis) — брильянтовий зелений
mitis, e — м'який (за дією), слабкий (за дією)	

Вправа 44. Провідмініуйте в однині та множині словосполучення:

розчинний порошок – pulvis solubilis

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
<i>Nom.</i>		
<i>Gen.</i>		
<i>Dat.</i>		
<i>Acc.</i>		
<i>Abl.</i>		

Вправа 45. *Допишіть пропущені закінчення прикметників, перекладіть вирази українською мовою:*

1)	granula enterosolubil...	
2)	in pulvere subtil...	
3)	formae medicamentorum simplic...	
4)	remedia extemporal...	
5)	Valeriana officinal...	
6)	capsulae moll...	
7)	pro linimento volatil...	
8)	ad elixir pectoral...	
9)	pro medicamentis injectabil...	
10)	suppositoria rectal...	
11)	globuli vaginal...	
12)	cum oleis pingu...	
13)	tabulettae solubil...	
14)	in succo gastrico natural...	
15)	pro injectionibus intramuscular...	
16)	in praeparato fort... et mit...	
17)	formae medicamentorum sublingual... et peroral...	
18)	rhizomata dulc...	

Вправа 46.   *Перекладіть вирази латинською мовою:*

1.	Пероральні порошки.	
2.	Піхвові кульки.	
3.	Вугілля активоване медичне.	
4.	М'які лікарські засоби.	
5.	Стерильні ін'єкційні розчини.	
6.	Кишковорозчинні таблетки.	
7.	Екстемпоральні форми ліків.	
8.	Вагінальні таблетки клотримазолу.	
9.	Свіжі пагони каланхое.	
10.	Мікстура з грудним еліксіром.	
11.	Сублінгвальні таблетки «Апілак».	
12.	Пероральний розчин абакавіру.	
13.	Медичний ефір для наркозу.	
14.	Оральні емульсії та суспензії.	
15.	Ректальні свічки парацетамолу для дітей.	
16.	Розчинні таблетки «Упсарин».	
17.	Таблетки мікрофоліну сильного за дією та таблетки мікрофоліну м'якого за дією.	

Вправа 47. *Запишіть словосполучення у Gen.sing., перекладіть українською мовою:*

		Gen. sing.	Переклад
1)	Viride nitens		
2)	pasta defendens		
3)	Aloë arborescens		
4)	aërosolum repellens		
5)	Erysimum canescens		
6)	succus adstringens		
7)	mixtura expectorans		
8)	decoctum laxans		
9)	tinctura excitans		

Вправа 48. *Запишіть словосполучення у Nom. plur., перекладіть українською мовою:*

		Nom. plur.	Переклад
1)	globulus anticoncipiens		
2)	solutio anticoagulans		
3)	infusum expectorans		
4)	tinctura stimulans		
5)	pasta defendens		
6)	remedium corrigens		
7)	medicamentum adjuvans		
8)	pulvis laxans		
9)	remedium constituens		
10)	succus corrigens		
11)	tabuletta adstringens		

Вправа 49. Узгодьте з іменниками подані у дужках дієприкметники, перекладіть вирази українською мовою:

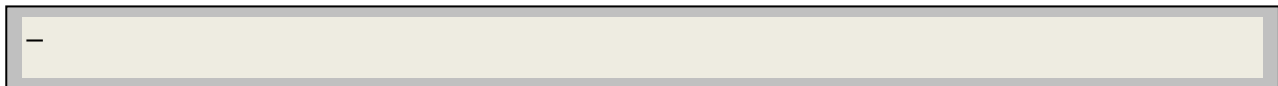
1)	in remedium (corrigenс, ntis)	
2)	ad remedia (adjuvans, ntis)	
3)	sine pasta (defendens, ntis)	
4)	ad tabulettas (anticoncipiens, ntis)	
5)	pro mixtura (laxans, ntis)	
6)	in remedia (constituens, ntis)	
7)	cum solutio Viridis (nitens, ntis)	
8)	pro remedio (constituens, ntis)	
9)	in mixtura (corrigenс, ntis)	
10)	in remedia (adjuvans, ntis)	

Вправа 50. Перекладіть латинською мовою рецепти:

1.	Візьми: Капсули «Ессенціале форте Н» 300 мг Видай в капсулах числом 30. Познач:	
2.	Візьми: Грудного еліксиру 20 мл Видай. Познач:	
3.	Візьми: Кишковорозчинні таблетки нафтамону числом 20 Видати. Позначити:	
4.	Візьми: Трихомонациду 0,05 Масла какао скільки потрібно, Змішай, щоб утворилася вагінальна свічка. Видай такі дози числом 10. Познач:	

5.	Візьми: Водного розчину брильянтового зеленого 1% 20 мл Видай. Познач:	
6.	Візьми: Простої сірчаної мазі 5–10% (або білої ртутної мазі 5–10 %) 30,0 Видай. Познач:	
7.	Візьми: Розчину желатину медичного 10% 25 мл Простерелізуй! Видай такі дози числом 6. Познач:	
8.	Візьми: Вагінальні свічки з синтоміцином 0,25 числом 20 Видати. Позначити:	

Назви хімічних елементів — це іменники середнього роду II відміни.

Наприклад: Aluminium, ii n — алюміній, Zincum, i n — цинк.

NB! Винятки: Phosphorus, i m — фосфор (іменник чоловічого роду II відміни), Sulfur, uris n — сірка (іменник середнього роду III відміни).

Граматична модель назв кислот

acidum +	прикметник:
	1. основа назви хімічного елемента + ic(um) (для оксигенвмісних кислот на вищому ступені окиснення) В українській мові із закінченням -атна, -на, -ова;
	2. основа назви хімічного елемента + os(um) (для оксигенвмісних кислот на нижчому ступені окиснення) В українській мові із закінченням -итна/-ітна, -иста/-іста;
	3. hydro + основа назви хімічного елемента + ic(um) (для безоксигенових кислот) В українській мові із закінченням -идна/-ідна, -воднева.

Граматична модель назв оксидів та основ

назва хімічного елемента (іменник у Gen. sing.)	+	групова назва оксиду (іменник у Nom. sing.) oxydum, i n — оксид peroxydum, i n — пероксид hydroxydum, i n — гідроксид
---	---	--

Граматична модель назв солей

катион (іменник у Gen. sing.)	+	аніон (іменник у Nom. sing.)
---	---	--

Таблиця суфіксів у назвах аніонів солей та естерів

В українських назвах аніонів	Латинський суфікс	Родовий відмінок	Рід, відміна
-ат	-as	-ātis	<i>m</i> III відміна (приголосний тип)
-ит/-іт	-is	-ītis	<i>m</i> III відміна (приголосний тип)
-ид/-ід	-īd(um)	-i	<i>n</i> II відміна.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

NB! Запам'ятайте назви хімічних елементів та простих речовин

Хімічний символ	Латинська назва	Українська назва	Назва простої речовини
Al	Aluminium, ii n	Алюміній	алюміній
Ag	Argentum, i n	Аргентум	срібло
As	Arsenicum, i n	Арсен	арсен (миш'як)
Au	Aurum, ii n	Аурум	золото
Ba	Barium, i n	Барій	барій
Bi	Bismuthum, i n	Бісмут	бісмут
B	Borum, i n	Бор	бор
Br	Bromum, i n	Бром	бром
Ca	Calcium, ii n	Кальцій	кальцій
C	Carboneum, i n	Карбон	вуглець
Cl	Chlorum, i n	Хлор	хлор
Cu	Cuprum, i n	Купрум	мідь
Fe	Ferrum, i n	Ферум	залізо
F	Fluorum, i n	Флуор	фтор
I	Iodum, i n	Йод	йод
H	Hydrogenium, ii n	Гідроген	водень
Hg	Hydrargyrum, i n	Меркурій	ртуть
K	Kalium, ii n	Калій	калій
Li	Lithium, ii n	Літій	літій
Mg	Magnesium, ii n Magnium, ii n	Магній	магній
Mn	Manganum, i n	Манган	манган (марганець)
N	Nitrogenium, ii n	Нітроген	азот
Na	Natrium, ii n	Натрій	натрій
O	Oxygenium, ii n	Оксиген	кисень
P	Phosphorus, i m	Фосфор	фосфор
Pb	Plumbum, i n	Плюмбум	свинець, оливо
Si	Silicium, ii n	Силіцій	силіцій (кремній)
Sb	Stibium, ii n	Стибій	стибій
S	Sulfur, ūris n	Сульфур	сірка
Tl	Thallium, ii n	Талій	талій
Zn	Zincum, i n	Цинк	цинк

Назви кислот

acidum aceticum — оцтова (ацетатна) кислота
 acidum acetylsalicylicum — ацетилсаліцилова
 (ацетилсаліцилатна) кислота
 acidum arsenicicum — арсенатна (миш'якова)
 кислота
 acidum arsenicosum — арсенітна
 (миш'яковиста) кислота
 acidum boricum — боратна (борна) кислота
 acidum carbolicum — карболатна (карболова)
 кислота
 acidum carbonicum — карбонатна (вугільна)
 кислота
 acidum folicum — фолієва (фоліатна) кислота
 acidum formicicum — мурашина (форміатна)
 кислота
 acidum glutaminicum — глютамінова
 (глютамінатна) кислота
 acidum perchloricum — перхлоратна (хлорна)
 кислота
 acidum chloricum — хлоратна (хлорнувата)
 кислота
 acidum chlorosum — хлоритна (хлориста)
 кислота

NB! oxydum, i n — оксид
 peroxydum, i n — пероксид
 hydroxydum, i n — гідроксид

acidum hypochlorosum — гіпохлоритна
 (хлорнуватиста) кислота
 acidum hydrocyanicum — ціанідна
 (ціановоднева, синильна) кислота
 acidum hydrofluoricum — фторидна
 (фтороводнева, плавікова) кислота
 acidum lacticum — молочна (лактатна)
 кислота
 acidum nitricum — нітратна (азотна) кислота
 acidum nitrosum — нітритна (азотиста)
 кислота
 acidum oleicum — олеїнова (олеатна) кислота
 acidum phosphoricum — фосфатна (фосфорна)
 кислота
 acidum succinicum — бурштинова (сукцінатна)
 кислота
 acidum sulfuricum — сульфатна (сірчана)
 кислота
 acidum sulfurosum — сульфідна (сірчиста)
 кислота
 acidum tartaricum — винна або виннокам'яна
 кислота (тарtratна)

Nitrogenium oxydulatum (Dinitrogenii oxydum) —
 нітрогену закис, закис азоту

Вправа 51. Перекладіть терміни українською мовою:

1.	Capsulae Acidi mefenamici.	
2.	Sulfur ad praeparationes homeopaticas.	
3.	Acidum phosphoricum concentratum.	
4.	Arsenii trioxydum ad praeparationes homeopaticas.	
5.	Barii chloridum dihydricum.	
6.	Kanamycini sulfas acidus.	
7.	Solutio Piperazini adipinatis pro infantibus.	

8.	Isosorbidi dinitras dilutus.	
9.	Ethylmethylhydroхурidini succinas.	

Вправа 52. *Напишіть латинські назви кислот, підкресліть префікси та суфікси, за допомогою яких вони утворені:*

1)	кислота арсенатна	
2)	кислота арсенітна	
3)	кислота нітратна	
4)	кислота нітритна	
5)	кислота молочна	
6)	кислота олеатна	
7)	кислота сульфідна	
8)	кислота фосфорна	
9)	кислота сульфатна	
10)	кислота сульфідна	
11)	кислота бурштинова	
12)	кислота винна або виннокам'яна	
13)	кислота масляна	
14)	кислота лимонна	
15)	кислота ціанідна	
16)	кислота фторидна	

17)	кислота хлоридна	
18)	кислота мурашина	
19)	кислота оцтова	
20)	кислота вугільна	
21)	кислота кремнієва	
22)	кислота фосфорна	
23)	кислота аскорбінова	
24)	кислота пантотенова	
25)	АТФ, кислота аденозинтрифосфорна	
26)	кислота трихлороцтова	
27)	кислота ундециленова	

Чому ми так говоримо

МУЗИ, Муси (гр. **Musai**) – у грецькій міфології дочки Зевса й Мнемосіни, богині поезії, мистецтв і науки. Вони жили на вершинах біотійських гір Гелікон і Парнас, де б'є священне Кастальське джерело, що надихало поетів і очищало прочан від гріхів. Спочатку кількість муз була невизначена: вони вважалися покровительками пісень і танців. У пізніші часи муз стало дев'ять і кожній із них доручили певне мистецтво, яке вона повинна була особливо пильнувати: Кліо – покровительника історії, Таля – комедії, Мельпомена – трагедії, Евтерпа – ліричної поезії, Ерато – любовної лірики, Терпсіхора – танців, Полігімнія – гімнів, Калліопа – епічної поезії, Уранія – астрономії. Щоб легше було розпізнавати, якою галуззю мистецтва чи науки опікується муза, її зображували в скульптурах і на малюнках із постійними атрибутами. У переносному значенні «муза» – натхнення, творчість.

Вправа 53. Перекладіть терміни латинською мовою, запишіть їх у формі *Nom. sing.* та *Gen. sing.*:

№		<i>Nom. sing.</i>	<i>Gen. sing.</i>
1)	Амоксицилін натрію		
2)	Амброксолу гідрохлорид		
3)	Бензилбензоат		
4)	Гідрокортизону ацетат		
5)	Еноксапарин натрію		
6)	Динантрію едетат		
7)	Этилолеат		
8)	Диметилсульфоксид		
9)	Калію гідроксид		
10)	Вісмуту основний цитрат		
11)	Натрію селеніт		
12)	Пропілпарагідроксибензоат		
13)	Бензоїл пероксид		
14)	Метилпарагідроксибензоат		
15)	Гепарин кальцію		
16)	Метилсаліцилат		
17)	Дексаметазон натрію фосфат		
18)	Кофеїн-бензоат натрію		

Національні девізи держав

Мальта:

Virtute et constantia! — Доблестю і незмінністю!

Канада:

A mari usque ad mare. — Від моря до моря («Псалтир»).

Вправа 54. Перекладіть терміни латинською мовою:

1.	Свинцева вода для компресу.	
2.	Спиртовий розчин йоду.	
3.	Таблетки аскорбінової кислоти з глюкозою.	
4.	Присипка оксиду цинку 10%.	
5.	Порошок гідроксиду алюмінію.	
6.	Фолієва кислота в порошок.	
7.	Закис азоту для наркозу.	
8.	Кишковорозчинні таблетки ацетилсаліцилової кислоти.	
9.	Спиртовий розчин борної кислоти.	
10.	Безводна лимонна кислота.	
11.	Мазь бісмуту нітрату основного 10%.	
12.	Драже і капсули ретинолу пальмітату для дітей і дорослих.	
13.	Кальцію глюконат для ін'єкцій.	
14.	Розчин токоферолу ацетату олійний або вітамін А.	
15.	Таблетки феноксипеніциліну-калію.	
16.	Купруму сульфат безводний.	
17.	Складний лінімент метилсаліцилату.	
18.	Етамінал-натрій для дітей.	

19.	Порошок стрептоміцину сульфату для ін'єкційного розчину.	
20.	Ін'єкція еметину гідрохлориду.	
21.	Найвища разова доза етилморфіну гідрохлориду 0,03.	
22.	Таблетки глауціну гідрохлориду, покриті оболонкою.	
23.	Олійний розчин естрадіолу діпропіонату.	
24.	Порошок амонію хлориду в капсулах, закритих кришечкою.	
25.	Розчин алюмінію ацетату основного або рідина Бурова.	

Вправа 55. Перекладіть рецепти українською мовою:

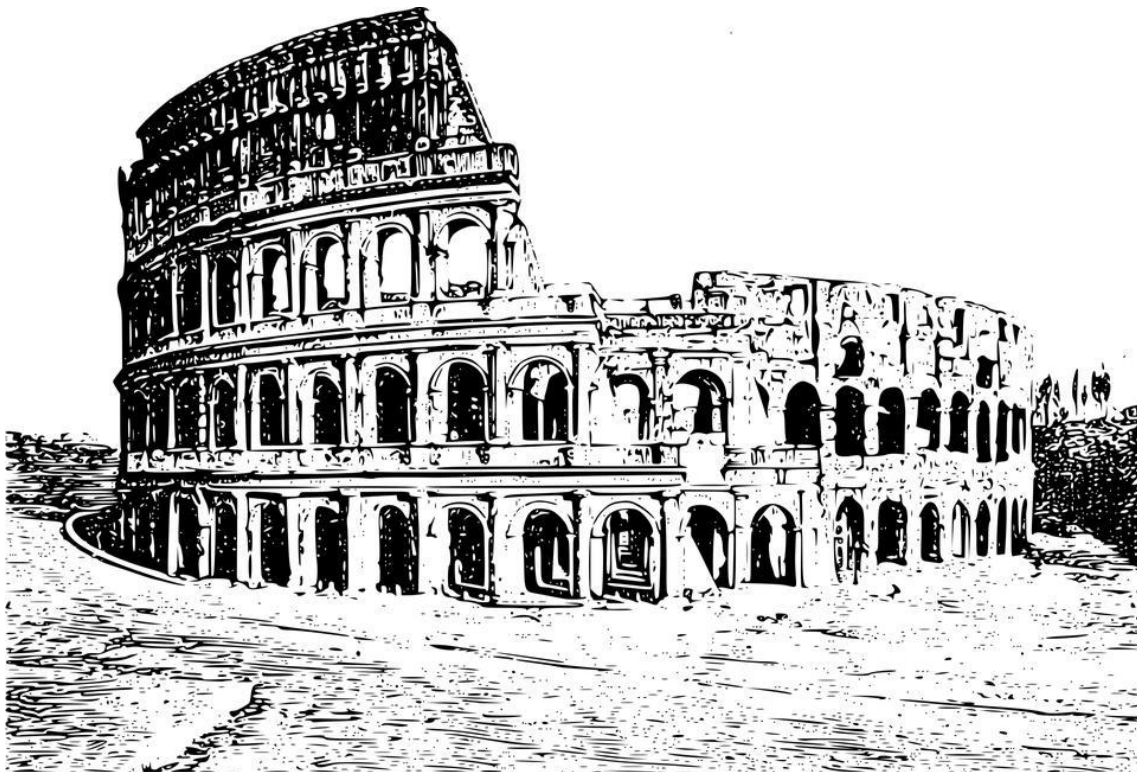
1.	<p>Recipe: Strychnini nitratis Acidi arsenicosi anhydrici ana 0,03 Bromcamphorae 3,0 Calcii glycerophosphatis 6,0 Extracti et pulveris Glycyrrhizae quantum satis Misce, ut fiant pilulae numero 6. Da. Signa:</p>	
2.	<p>Recipe: Emulsi Benzylis benzoatis 20% 50ml Da. Signa:</p>	
3.	<p>Recipe: Hydrocortisoni hemisuccinatis 0,025 Dentur tales doses numero 6 in ampullis. Signetur:</p>	

4.	Recipe: Tabulettas Verapamili hydrochloridi obductas 0,04 numero 20 Da. Signa:	
5.	Recipe: Bismuthi subnitratris 0,35 Magnesii carbonatis 0,2 Natrii hydrocarbonatis 0,2 Pulveris corticis Frangulae Pulveris rhizomatis Calami ana 0,25 Misce, fiat pulvis. Da tales doses numero 30. Signa:	
6.	Recipe: Chlorali hydratis 1,5 Mucilaginis Amyli Aquaе purificatae ana 25 Misce. Da. Signa:	

Вправа 56. Перекладіть латинською мовою рецепти:

1.	Візьми: Фенобарбіталу 0,05 Бромізовалу 0,2 Кофеїну-бензоату натрію 0,015 Папаверину гідрохлориду 0,03 Кальцію глюконату 0,5 Змішай, нехай утвориться порошок. Видай такі дози числом 24. Познач:	
2.	Візьми: Олійного розчину оксипрогестерону капроату 12,5% 1 мл Видай такі дози числом 10 в ампулах. Познач:	
3.	Візьми: Морфіну гідрохлориду 0,1 Масла какао скільки потрібно, щоб утворилися ректальні свічки числом 10 Видати. Позначити:	

4.	<p>Візьми: Кодеїну фосфату 0,01 Фенобарбіталу 0,05 Екстракту красавки 0,01 Ацетилсаліцилової кислоти 0,25 Змішай, щоб утворився порошок. Видати такі дози числом 6. Позначити:</p>	
5.	<p>Візьми: Дексаметазону 0,01 Магнію оксиду 0,1 Змішай, щоб утворився порошок. Видай такі дози числом 30 в капсулах. Познач:</p>	

XIV. Іменники IV та V відміни

Іменники IV відміни

До IV відміни належать іменники чоловічого роду з закінченням **-us** та середнього роду з закінченням **-u** у *Nom. sing.*, які в *Gen. sing.* закінчуються на **-us**.

Наприклад: *fructus, us m* — плід; *cornu, us n* — ріг

Приклад відмінювання іменників IV відміни: **fructus, us m** — плід

Casus	<i>Singularis</i>		<i>Pluralis</i>	
<i>Nom.</i>	fructus	плід	fructus	плоди
<i>Gen.</i>	fructus	плоду	fructuum	плодів
<i>Dat.</i>	fructui	плоду	fructibus	плодам
<i>Acc.</i>	fructum	плід	fructus	плоди
<i>Abl.</i>	fructu	плодом	fructibus	плодами

Іменники V відміни

До V відміни належать іменники жіночого роду з закінченням **-es** в *Nom. sing.* та **-ēi** в *Gen. sing.*

Наприклад: *species, ēi f* — вид (у бот.); збір, чай (лікарська форма)

NB! Іменник *speciēs, ei f* як назва лікарської форми — збір, чай — вживається у множині (але українською мовою перекладається одиною).

Приклад відмінювання іменника V відміни: **species, ei f** — збір, чай

Casus	<i>Pluralis</i>	Переклад
<i>Nom.</i>	species	збір
<i>Gen.</i>	specierum	збора
<i>Dat.</i>	speciebus	збору
<i>Acc.</i>	species	збір
<i>Abl.</i>	speciebus	збором

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ
Іменники IV — V відміни

spiritus, us m — спирт

fructus, us m — плід

Quercus, us f — дуб

dies, ei f — день

species, ei f — збір (лік. форма); вид (бот.)

species aromaticaе — ароматичний збір

species antiasthmaticaе — протиастматичний збір

species cardiacaе — серцевий збір

species cholagogaе — жовчогінний збір

species diureticaе — сечогінний збір

species laxantes — проносний збір

species pectorales — грудний збір

species sedativaе — заспокійливий збір

species stomachicaе — жовчогінний збір

NB!

ad usum externum (pro usu externo) — для зовнішнього вживання

ad usum internum (pro usu interno) — для внутрішнього вживання

contra rabiem — проти сказу

(dosis) pro die — добова доза, доза на день

Misce, (ut) fiant species. — Змішай, нехай утвориться збір.

Вправа 57. Провідмініуйте словосполучення в однині і множині:

свіжий плід — fructus recens

	<i>Singularis</i>	<i>Pluralis</i>
<i>Nom.</i>		
<i>Gen.</i>		
<i>Dat.</i>		
<i>Acc.</i>		
<i>Abl.</i>		

Вправа 58.   *Перекладіть вирази та речення українською мовою:*

1.	Suspensio Benzylis benzoatis 20% contra scabiem.	
2.	Dosis maxima extracti Nucis vomicae est: pro dosi — 0,025, pro die — 0,1.	
3.	Species aromaticae pro balneis.	
4.	Fructus Juniperi pulverati.	
5.	Oleum Anisi e fructibus Anisi vulgaris.	
6.	Spiritus Vini rectificatus.	
7.	Vaccinum contra rabiem.	
8.	Solutio Viridis nitentis spirituosa pro usu externo.	
9.	Praeparationes molles ad usum dermicum.	
10.	Decoctum fructuum Rhamni catharticae.	
11.	Species pectorales pro infantibus per diem.	

Девізи об'єднань і спілок

Хрестоносців: *Deus vult!* — Так бажає Бог!

Вправа 59. *Перекладіть вирази та речення латинською мовою:*

1.	Плоди касії для проносного збору.	
2.	Розчин мурашиної кислоти у спирті.	
3.	Камфорний спирт для розтирання.	
4.	Відвар кори дуба.	
5.	Порошки та пластирі для зовнішнього застосування.	
6.	Сироп із плодів шипшини.	
7.	Добова доза галантаміну гідроброміду для дітей .	
8.	Антирабічна вакцина проти сказу.	
9.	Дигідроерготаміну метансульфонат для внутрішнього застосування.	
10.	Порошковані плоди кмину.	
11.	Настій плодів ялівцю.	
12.	Емульсія бензилбензоату проти корости.	
13.	Розчин камфори для зовнішнього вживання.	

Вправа 60.***Перекладіть рецепти українською мовою:***

1.	Recipe: Sulfuris praecipitati 3,0 Spiritus camphorati 6,0 Olei Ricini 1,0 Solutionis Acidi borici 2% Spiritus aethylici 70% ana 50 ml Misceatur. Detur. Signetur:	
2.	Recipe: Specierum polyvitarum 100,0 Da in sacculo chartaceo. Signa:	
3.	Recipe: Corticis Frangulae Foliorum Sennae ana 15,0 Florum Sambuci Florum Chamomillae ana 7,0 Florum Malvae 2,0 Misce, fiant species. Da. Signa:	
4.	Recipe: Radicum Taraxaci 200,0 Radicum Inulae Fructuum Juniperi Radicum Ononidis Fructuum Anethi ana 50,0 Misce, fiant species. Da. Signa:	
5.	Recipe: Sulfuris depurati 2,0 Glycerini Spiritus camphorati ana 5,0 Aquaе purificatae 60 ml Misce. Da. Signa:	

Девізи об'єднань і спілокЕпікурейців: ***Carpe diem!*** — Лови день!

Вправа 61.   *Перекладіть рецепти латинською мовою:*

1.	Візьми: Таблетки фурациліну 0,02 для внутрішнього застосування числом 10 Видати. Позначити:	
2.	Візьми: Відвару кори дуба 10,0 — 150 мл Галуни 2,0 Гліцерину 15 мл Змішай. Видай. Познач:	
3.	Візьми: Левоміцетину 2,5 Борної кислоти 1,0 Етилового спирту 70% до 100 мл Змішай. Видай. Познач:	
4.	Візьми: Збору «Бронхофіт» 100,0 Видай у паперовому мішечку. Познач:	
5.	Візьми: Жовчогінного збору 100,0 Видай у мішечку. Познач:	
6.	Візьми: Ефіру для наркозу 35,0 Хініну гідрохлориду 0,5 Етилового спирту 95% 3 мл Персикової олії до 60,0 Змішай. Видай. Познач:	

XV. Ботанічна номенклатура

Граматичні моделі ботанічних назв

Назва роду

Видовий епітет

1 модель

іменник у Nom. + іменник у Nom.

Achillea millefolium — Деревій звичайний

2 модель

іменник у Nom. + іменник у Gen.

Primula veris — Першоцвіт весняний (весни)

3 модель

іменник у Nom. + невідмінюваний іменник

Theobroma cacao — Шоколадне дерево

4 модель

іменник у Nom. + іменник з означенням

Dryopteris filix-mas — Папороть чоловіча

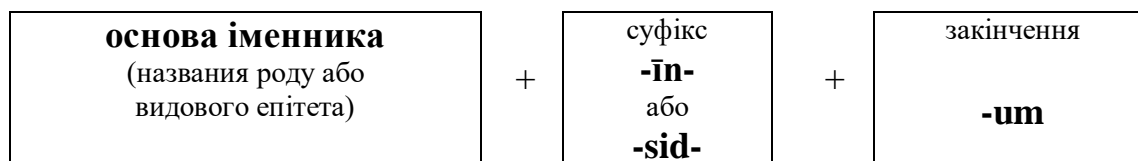
5 модель

іменник у Nom. + прикметник

Salvia officinalis — Шавлія лікарська
Rhamnus cathartica — Жостір проносний

Назви алкалоїдів та глікозидів

Латинські назви алкалоїдів та глікозидів утворюються, як правило, суфіксальним способом:

Наприклад: із жовтушника сіруватого (*Erysimum canescens*) виділені глікозиди **Erysiminum** та **Erysimosidum**.

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Назви органів рослин

bacca, ae f — ягода

gemma, ae f — брунька

herba, ae f — трава

folium, ii n — лист

stilus, i m (stylus) — стовпчик

strobilus, i m — шишка

cortex, icis m — кора

flos, oris m — квітка

radix, icis f — корінь

rhizoma, atis n — кореневище

semen, inis n — насіння

stigma, atis n — приймочка

fructus, us m — плід

bulbus, i m — цибулина

cormus, i m — пагін

thallus, i m — слань

caput, itis n — голівка

turio, onis n — пагін

tuber, eris n — бульба

Чому ми так говоримо

ГОРДІВ ВУЗОЛ — переносно «дуже заплутана справа».

РОЗРУБАТИ ГОРДІВ ВУЗОЛ — переносно «швидко розв'язати складну справу».

ГОРДІЙ (гр. *Gordios*) — міфічний цар Фрігії. За Плутархом, фрігійці, коли їм треба було обрати нового царя, послухали поради оракула і зупинили свій вибір на першому, хто зустрівся їм на возі. Ним виявився простий хлібороб Гордій. Ставши царем Фрігії, Гордій поставив воза, якому завдячував своїм звеличенням, у храмі Зевса і обв'язав ярмо дуже заплутаним вузлом. Той, хто зуміє розплутати вузол, мав стати володарем Азії. За міфом, Олександр Македонський розрубав вузол мечем.

Вправа 62.   *Запишіть фармацевтичну назву рослин, визначте граматичну модель, перекладіть українською мовою:*

1)	Achillea millefolium	
2)	Adonis vernalis	
3)	Althaea officinalis	
4)	Arctostaphylos uva-ursi	
5)	Amygdalus communis	
6)	Anisum vulgare	
7)	Betula verrucosa	
8)	Calendula officinalis	
9)	Cinchona succirubra	
10)	Capsella bursa-pastoris	
11)	Convallaria majalis	
12)	Digitalis purpurea	
13)	Helianthus annuus	
14)	Menthae piperita	
15)	Panax ginseng	
16)	Strychnos nux-vomica	
17)	Taraxacum officinale	
18)	Vaccinium vitis-idaea	
19)	Viola tricolor	
20)	Orthosiphon stamineus	

Вправа 63. Перекладіть вирази латинською мовою:

1.	Настій плодів анісу звичайного.	
2.	Листя та пагони мучниці.	
3.	Брикет кореневищ родовика.	
4.	Складний скипидарний лінімент.	
5.	Густий екстракт кореня солодки.	
6.	Настій трави багна болотяного проти кашлю.	
7.	Настій трави фіалки триколірної.	
8.	Збір шлунковий № 3 із подрібненою корою крушини.	
9.	Висушене насіння строфанту.	
10.	Сухий екстракт марени красильної.	
11.	Гранули квіток цмину піскового.	
12.	Рідкий екстракт кукурудзяних приймочок та стовпчиків.	
13.	Персикова олія з насіння персика звичайного.	
14.	Сік із свіжої трави подорожника.	

Вправа 64. *Запишіть латиною назви алкалоїдів та глікозидів,
укажіть латинські назви рослин, що містять зазначені речовини:*

1)	Франгулін		
2)	Конвалозид		
3)	Хамозулен		
4)	Сальвін		
5)	Бетулінол		
6)	Кукурбітал		
7)	Схізандрин		
8)	Ефедрин		
9)	Гліциризин		
10)	Сангвісорбін		
11)	Соланін		
12)	Кратегін		
13)	Еквізетин		
14)	Міртилін		
15)	Еризимін		
16)	Строфантин		
17)	Хелідонін		
18)	Гіосціамін		
19)	Гіперіцин		
20)	Вібурнін		
21)	Самбунігрин		
22)	Лупулін		
23)	Абсинтин		
24)	Тимол		
25)	Стрихнін		
26)	Капситрин		
27)	Карвон		
28)	Фенхон		

XVI. Ступені порівняння прикметників

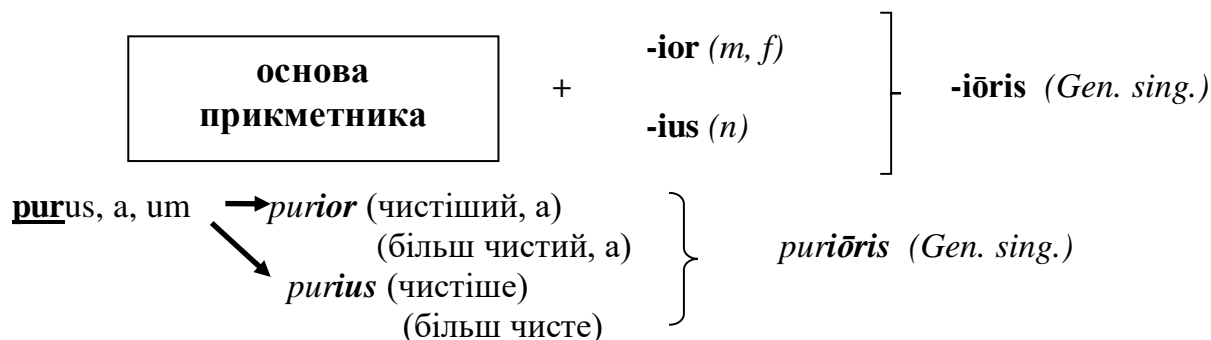
Творення ступенів порівняння прикметників

Gradus positivus — Звичайний ступінь

(словникова форма прикметника)

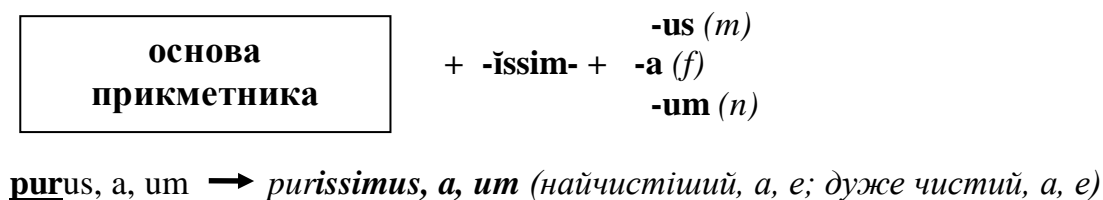
purus, a, um — чистий, а, е

Gradus comparativus — Вищий ступінь

NB! Прикметники у вищому ступені відмінюються за приголосним типом III відміни.

Gradus superlativus — Найвищий ступінь

NB! Прикметники в найвищому ступені відмінюються як прикметники I-II відміни.

NB! Найвищий ступінь прикметників на **-er** утворюється за допомогою суфікса **-rīm-**:

niger, gra, grum → **nigerrimus, a, um** (найчорніший, а, е)

Неправильні ступені порівняння прикметників

<i>Positivus</i>	<i>Comparativus</i>	<i>Superlativus</i>
multus, a, um — численний	plus — більш численний	plurimus, a, um — найчисленніший
bonus, a, um — хороший	melior, melius — ліпший; кращий	optimus, a, um — найліпший; найкращий
malus, a, um — поганий	pejor, pejus — гірший	pessimus, a, um — найгірший
magnus, a, um — великий	major, majus — більший	maximus, a, um — найбільший
parvus, a, um — малий	minor, minus — менший	minimus, a, um — найменший

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

Найменування порошоків за ступенем подрібнення:

Pulvis subtilis — дрібний порошок

Pulvis modice subtilis — середньодрібний порошок

Pulvis subtilissimus — найдрібніший порошок

Pulvis longe subtilissimus — надзвичайно дрібний порошок

Pulvis grossus — крупний порошок

Pulvis modice grossus — середньокрупний порошок

Pulvis grossissimus — дуже крупний порошок

Pulvis longe grossissimus — надзвичайно крупний порошок

Вправа 65. Утворіть вищий та найвищий ступені порівняння прикметників, усно перекладіть українською мовою:

	Звичайний ступінь	Вищий ступінь	Найвищий ступінь
1)	purus, a, um		
2)	ruber, bra, brum		
3)	subtilis, e		
4)	fluidus, a, um		
5)	viridis, e		
6)	niger, gra, grum		
7)	recens, ntis		
8)	simplex, icis		
9)	flavus, a, um		

Вправа 66. Перекладіть речення українською мовою:

1.	Vaselinum optimum pro oculis.	
2.	Herba Chelidonii majoris.	
3.	Pilulae minimae granula nominantur.	
4.	Remedia narcotica in dosibus minimis.	
5.	Folia Vincae minoris.	
6.	Pilulae maximae boli nominantur.	
7.	Misce, ut fiat pulvis longe subtilissimus.	
8.	Doses maximae non semper doses optimae sunt.	
9.	Oleum Vaselini purissimum pro usu interno.	
10.	Remedia amarissima in capsulis operculatis.	
11.	Pulveres subtilissimi pro aspersione.	
12.	Aether purissimus pro narcosi.	
13.	Pulveres sunt grossi, subtiles, subtilissimi.	
14.	Paraffinum mollius cera est.	
15.	Sapor Strychnini nitratis et Chnini amarissimus est.	
16.	Infusum foliorum Plantaginis majoris.	

Вправа 67. Перекладіть речення латинською мовою:

1.	Мінімальні дози наркотичних засобів.	
2.	Найчистіший ефір для наркозу.	
3.	Сік із найсвіжіших ягід чорниці.	
4.	Найкращий вазелін для очної мазі.	
5.	Найдрібніший порошок оксиду ртуті з найчистішим вазеліном.	
6.	Порошок ксероформу найдрібнішого.	
7.	Середньокрупний порошок дубової кори для відвару.	
8.	Дози бувають: мінімальні, середні, максимальні, отруйні, летальні.	
9.	Найчистіша борна кислота.	
10.	Найдрібніший порошок стрептоциду для присипки.	
11.	Вища добова доза норсульфазолу.	

Девізи об'єднань і спілок

Геологів:

Mente et malleo! — Розумом і молотком!

Вправа 68. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1.	Візьми: Жовтого оксиду ртуті 0,1 Найкращого вазеліну для очей 10,0 Змішай, нехай утвориться мазь. Видай. Познач:	
2.	Візьми: Найдрібнішого оксиду цинку Тальку по 20,0 Найдрібнішої саліцилової кислоти 10,0 Змішай, нехай утвориться порошок. Видай у коробочці. Познач:	
3.	Візьми: Борної кислоти 6,0 Порошкованого оксиду цинку 4,0 Найчистішого тальку 40,0 Змішати. Видати. Позначити:	
4.	Візьми: Оксиду цинку 5,0 Пшеничного крохмалю до 50,0 Змішай, нехай утвориться найдрібніший порошок. Видай. Познач:	
5.	Візьми: Найдрібнішого норсульфазолу 15,0 Видати. Позначити:	

Національні девізи держав

Панама: *Pro mundi beneficio!* — Для блага світу!

XVII. Прислівники. Ступені порівняння

Творення прислівників від прикметників

	Основа прикметника	-e (I-II в.) + -īter (III в.) -er (для прикм. на -ns)	
asepticus, a, um	→ aseptic	+ -e	→ aseptice — асептично
recens, ntis	→ recent	+ -er	→ recenter — свіжо
sterilis, e	→ steril	+ -īter	→ sterilīter — стерильно

Ступені порівняння прикметників

Вищий ступінь	Найвищий ступінь
<p><i>Збігається з вищим ступенем порівняння відповідного прикметника у формі середнього роду (з суфіксом -ius):</i></p> <p>asepticus — асептичніше recentus — свіжіше sterilius — стерильніше</p>	<p><i>Утворюється від основи найвищого ступеня порівняння відповідного прикметника за допомогою суфікса -e:</i></p> <p>asepticissime — дуже асептично recentissime — дуже свіжо sterilissime — дуже стерильно</p>

ЛЕКСИЧНИЙ МІНІМУМ

ana — по, порівну
aseptice — асептично
caute — обережно
citissime — дуже швидко
cito — швидко, терміново
statim — негайно
exacte — точно
longe — надзвичайно

minutim — дрібно
modice — середньо, помірно
optime — найкращим чином
quantum satis — скільки потрібно
lente — повільно (за дією)
semilente — напівповільно (за дією)
ultralente — дуже повільно (за дією)

Вправа 69. Перекладіть українською мовою:

1)	rarissime	
2)	citius	
3)	recentius	
4)	optime	
5)	exactissime	
6)	saepius	
7)	melius	
8)	pejor	
9)	saepissime	
10)	exacte	
11)	minutim	
12)	quantum satis	
13)	citissime	
14)	bene	
15)	aseptice	

Вправа 70. Перекладіть речення українською мовою:

1.	Da praeparata citissime et gratis.	
2.	Spiritus aethylicus seu spiritus Vini optime rectificatus.	
3.	Rhizomata munitim concisa.	
4.	Dentur antidota statim!	
5.	Infusa calide et frigide praeparantur.	
6.	Misce pulveres exactissime.	
7.	Extracta raro per se praescribuntur.	
8.	Sunt praeparata Insulinum lente, Insulinum semilente et Insulinum ulralente.	
9.	Alcalolida male in aqua, facile in spiritu, in aethere et Chloroformio solvuntur.	

10.	Recipe olei Cacao quantum satis, ut fiant globuli vaginales nuvero 20.	
11.	Decocta recenter praeparata dantur.	

Вправа 71. Перекладіть рецепти латинською мовою:

1.	Негайно! Візьми: Кардіаміну 1 мл Видати такі дози числом 10 в ампулах. Позначити:	
2.	Візьми: Атропіну сульфату 0,01 Барбіталу 2,0 Пілюльної маси скільки треба, щоб утворились пілюлі числом 40. Видай. Познач:	
3.	Швидко! Візьми: Свинцю ацетату 0,001 Екстракту беладони 0,015 Новокаїну 0,05 Масла какао скільки треба, щоб утворилась ректальна свічка. Видати такі дози числом 12. Позначити:	
4.	Візьми: Ксикаїну 1,25 Ізотонічного розчину натрію хлориду 0,9% до 500 мл Змішай. Простерилізуй! Додай асептично: Розчину адреналіну гідрохлориду 1:1000 крапель XX Змішай. Видай. Познач:Обозначь:	

XVIII. Скорочення в рецептах

Правила скорочення:

При виписуванні рецептів лікарі повинні користуватись тільки загальноприйнятими скороченнями:

- 1) ыменники скорочують на перший склад, скорочення закінчують на приголосний:
folium — fol., tabuleta — tab., decoctum — dec.;
- 2) якщо у слові кілька приголосних ідуть підряд, скорочення закінчують на останній:
extractum — extr., suppositorium — supp.;
- 3) після кожного скорочення слід ставити крапку;
- 4) не допускається скорочення близьких за назвою інгредієнтів;
- 5) максимальні скорочення (до однієї букви) існують тільки для рецептурних фраз:
Misce. Da. Signa: — M. D. S.: Da tales doses numero... — D. t. d. N...

NB! В рецептах не скорочуються:

- 1) назви лікарських речовин та препаратів;
- 2) назви лікарських рослин;
- 3) назви хімічних елементів і хімічних сполук.

ОСНОВНІ РЕЦЕПТУРНІ СКОРОЧЕННЯ

<i>Скорочена форма</i>	<i>Повна форма</i>	<i>Значення</i>
āā	ana	<i>по, порівну</i>
ac., acid.	acidum, i n	<i>кислота</i>
ad us. extern.	ad usum externum	<i>для зовнішнього застосування</i>
ad us. intern.	ad usum internum	<i>для внутрішнього застосування</i>
aq. purif.	aqua purificāta	<i>очищена вода</i>
bol.	bolus, i f	<i>глина</i>
comp., cps.	compositus, a, um	<i>складний</i>
cort.	cortex, icis m	<i>кора</i>
dec., dct.	decoctum, i n	<i>відвар</i>
depur.	depurātus, a, um	<i>очищений</i>
dil.	dilūtus, a, um	<i>розведений</i>
D. t. d. N	Da (Dentur) tales doses numero...	<i>Видай (Видати/Нехай будуть видані) такі дози числом...</i>
Div. in part. aeq. N	Divide in partes aequales numero...	<i>Розділи на рівні частини числом...</i>
empl.	emplastrum, i n	<i>пластир</i>
emuls.	emulsum, i n	<i>емульсія</i>
extr.	extractum, i n	<i>екстракт</i>

f.	fiat, fiant	<i>пусть образуется, пусть образуются</i>
fl., flor.	flos, floris m	<i>квітка</i>
fluid.	fluidus, a, um	<i>рідкий</i>
fr., fruct.	fructus, us m	<i>плід</i>
glob. vagin.	globulus vaginalis	<i>піхвова кулька</i>
gtt., gtt.	guttam, guttas	<i>крапля, краплі</i>
hb., herb.	herba, ae f	<i>трава</i>
inf.	infūsum, i n	<i>настій</i>
in amp.	in ampullis	<i>в ампулах</i>
in caps. gel.	in capsulis gelatinosis	<i>у желатинових капсулах</i>
in caps. operc.	in capsulis operculatis	<i>у капсулах, закритих кришечкою</i>
in ch. cer.	in charta cerata	<i>у навоскованому папері</i>
in ch. paraff.	in charta paraffinata	<i>у парафінованому папері</i>
in sacc. chart.	in sacculo chartaceo in sacculis chartaceis	<i>у паперовому пакетику (мішечку) у паперових пакетиках (мішечках)</i>
in tab. obd.	in tabulettis obductis	<i>у таблетках, вкритих оболонкою</i>
in tub.	in tuba, in tubis	<i>у тубі, у тубах</i>
in vitr. fusc., nigr., flav.	in vitro fusco, nigro, flavo	<i>у темній склянці, чорній, жовтій</i>
lam.	lamella, ae f	<i>плівка</i>
linim.	linimentum, i n	<i>лінімент</i>
liq.	liquor, oris m	<i>рідина</i>
M. D. S.:	Misce. Da. Signa: Misceātur. Detur. Signētur:	<i>Змішай. Видай. Познач: Змішати (Нехай буде змішано). Видати (Нехай буде видано). Позначити (Нехай буде позначено):</i>
m. pil.	massa pilulārum	<i>пілюльна маса</i>
membr.	membranula, ae f	<i>плівка</i>
mixt.	mixtura, ae f	<i>мікстура, суміш</i>
mucil.	mucilāgo, inis f	<i>слиз</i>
N	numero	<i>числом</i>
ol.	oleum, i n	<i>олія, масло</i>
oll.	olla, ae f	<i>баночка</i>
oleos.	oleosus, a, um	<i>олійний, масляний</i>
ophthalm.	ophthalmicus, a, um	<i>очний</i>
past.	pasta, ae f	<i>паста</i>
pil.	pilūla, ae f	<i>пілюля</i>
pct., praec.	praecipitātus, a, um	<i>осаджений</i>
pro inject.	pro injectionibus	<i>для ін'єкцій</i>
pulv.	pulvis, eris m	<i>порошок</i>
q. s.	quantum satis	<i>скільки потрібно</i>
r., rad.	radix, icis f	<i>корінь</i>
rhiz., rh.	rhizoma, atis n	<i>кореневище</i>
Rp.:	Recipe:	<i>Візьми:</i>
rectif.	rectificātus, a, um	<i>очищений (шляхом перегонки)</i>
Repet.	Repēte! Repetātur!	<i>Повтори! Повторити! Нехай буде повторено!</i>
sem.	semen, inis n	<i>насінина</i>
sicc.	siccus, a, um	<i>сухий</i>
simpl.	simplex, icis	<i>простий</i>

sir.	sirupus, i m	<i>сироп</i>
sol.	solutio, onis f	<i>розчин</i>
sp., spec.	species, ei f	<i>збір</i>
Steril.!	Sterilīsa! Sterilisētur!	<i>Простерилізуї! Простерилізувати! Нехай буде простерилізовано!</i>
succ.	succus, i m	<i>сік</i>
supp. vagin.	suppositorium vaginale	<i>вагінальна свічка</i>
supp. rect.	suppositorium rectale	<i>ректальна свічка</i>
susp.	suspensio, onis f	<i>суспензія</i>
tab.	tabuleta, ae f	<i>таблетка</i>
tct., t-rae, tinct.	tinctūra, ae f	<i>настоянка</i>
ung.	unguentum, i n	<i>мазь</i>

Вправа 72. Запишіть скорочено, перекладіть українською мовою:

	Повна форма	Скорочена форма
1)	emplastri Capsici	
2)	herbae Thermopsisidis	
3)	infusi foliorum Menyathidis	
4)	linimenti Synthomycini	
5)	guttas, guttam	
6)	extracti fluidi, sicci, spissi	
7)	sirupi simplicis	
8)	succi fructuum Myrtilli	
9)	decocti corticis Frangulae	
10)	baccarum Schizandrae	
11)	in ampullis	
12)	in capsulis operculatis	
13)	suspensionis Placentae pro injectionibus	
14)	Liquoris Ammonii anisati	
15)	gemmarum Betulae	
16)	florum Calendulae	
17)	seminum Lini	
18)	in charta paraffinata, cerata	
19)	ad usum internum	
20)	ad usum externum	
21)	stigmatum et stilorum Maydis	
22)	rhizomatis cum radicibus Sanguisorbae	
23)	massae pilularum quantum satis	
24)	pulvis subtilissimus	
25)	specierum cholagogarum	

26)	solutionis Camphorae et Acidi salicylici spirituosae	
27)	granula Aethazoli-natrii	

Вправа 73. *Зapiшіть без скорочень рецентурні рядки, перекладіть українською мовою:*

1.	Extr. Filicis maris spiss.	
2.	D. t. d. N 10 in amp.	
3.	Inf. hb. Ledi palustris	
4.	M., f. supp. rect.	
5.	Pulv. fol. Digitalis	
6.	Inf. fruct. Foeniculi	
7.	Extr. Bursae pastoris fluid.	
8.	Sol. Nitroglycerini oleos. in caps.	
9.	Aq. pro inject.	
10.	Tab. Aloës obd. N 30	
11	Mucil. Amyli	
12.	Ac. glutaminici 3,0	
13.	Liq. Ammonii anisat. 20,0	
14.	Dec. cort. Frangulae 10,0 — 100 ml	
15.	Inf. flor. Helichrysi arenarii	
16.	T-rae Eucalypti	
17.	M., ut f. spec.	
18.	Empl. Plumbi simpl.	
19.	Granul. Proserini pro infant.	
20.	Membran. ophthalm. cum Dicaino	

Вправа 74. Перекладіть рецепти латинською мовою, зробіть скорочення в рецептах:

1.	Візьми: Скипидару очищеного 3,0 Маси пілюльної скільки необхідно, щоб утворились пілюлі числом 40. Познач:	
2.	Візьми: Таблетки "Мікрйод" з фенобарбіталом, вкриті оболонкою, числом 40 Видай у темній склянці. Познач:	
3.	Візьми: Стрептоциду Сірки осадженої по 7,0 Ефіру медичного 30,0 Розчину кислоти борної 3% Спирту саліцилового 2% по 50 мл Змішай. Видай. Познач:	
4.	Візьми: Ректальні свічки з іхтіолом 0,2 числом 10 Видай. Познач:	
5.	Візьми: Хініну гідрохлориду 0,1 Води для ін'єкцій 10 мл Натрію хлориду скільки потрібно, щоб утворився ізотонічний розчин. Простерилізуй! Видай. Познач:	

6.	<p>Візьми: Хлоралгідрату 2,0 Слизу насіння льону 30,0 Води очищеної 200 мл Сиропу простого 10 мл Змішай. Видай. Познач:</p>	
7.	<p>Візьми: Кори крушини Листя кропиви по 15,0 Листя м'яти перцевої Корневищ з коренями валеріани по 5,0 Змішай, нехай утвориться збір. Видай. Познач:</p>	

Вправа 75. Запишіть рецепти без скорочень, усно перекладіть їх українською мовою:

1.	<p>Rp.: Emuls. ol. Ricini 160,0 Bismuthi subnitratіs 1,0 Sir. simpl. 20 ml Ol. Menthae piperit. gtts. X M. D. S.:</p>	
2.	<p>Rp.: Hb. Absinthii 40,0 Hb. Millefolii 10,0 M., f. spec. D. in sacc. chart. S.:</p>	
3.	<p>Rp.: Membr. ophthalm. cum Sulfapyridazino-natrio N 10 D. S.:</p>	

4.	Rp.: Iodi 0,06 Kalii iodidi 0,6 Extr. Valerianae 3,0 M. pil. q. s., ut f. pil. N 40 D. S.:	
5.	Rp.: Sulfuris praec. 4,0 Spir. aethyl. 10 ml Glycerini 15,0 Aq. purif. ad 180 ml M. D. S.:	
6.	Rp.: Tab. Ac. arsenicosi obd. N 12 D. S.:	
7.	Rp.: Fr. Rubi idaei Fol. Farfarae ana 20,0 Hb. Origani 10,0 M., f. sp. D. S.:	
8.	Rp.: Empl. Plumbi simpl. 50,0 D. S.:	
9.	Rp.: Spec. diuretic. 50,0 D. in sacc. chart. S.:	
10.	Rp.: Supp. vagin. cum Synthomycino 0,25 N 10 D. S.:	

XIX. Номенклатура форм ліків

Тверді форми ліків (Formae medicamentorum durae)

<i>Словникова форма</i>	<i>Переклад</i>	<i>Nom. plur.</i>
pulvis, ěris m	<i>порошок</i>	pulveres
tabletta, ae f	<i>таблетка</i>	tablettae
dragee n	<i>драже</i>	dragee
granulum, i n	<i>гранула</i>	granula
species, ěi f	<i>збір</i>	species
capsula, ae f	<i>капсула</i>	capsulae

Рідкі форми ліків (Formae medicamentorum fluidae)

<i>Словникова форма</i>	<i>Переклад</i>	<i>Nom. plur.</i>
solutio, ōnis f	<i>розчин</i>	solutiones
suspensio, ōnis f	<i>суспензія</i>	suspensiones
emulsum, i n	<i>емульсія</i>	emulsa
linimentum, i n	<i>лінімент</i>	linimenta
infusum, i n	<i>настій</i>	infusa
decoctum, i n	<i>відвар</i>	decocta
gutta, ae f	<i>крапля</i>	guttae
tinctura, ae f	<i>настойка</i>	tincturae
extractum, i n	<i>екстракт</i>	extracta
mucilago, inis f	<i>слиз</i>	mucilagines
mixtura, ae f	<i>мікстура</i>	mixturae
sirupus, i m	<i>сироп</i>	sirupi
aquae aromaticae	<i>ароматична вода</i>	aquae aromaticae

М'які форми ліків (Formae medicamentorum molles)

<i>Словникова форма</i>	<i>Переклад</i>	<i>Nom. plur.</i>
unguentum, i n	<i>мазь</i>	unguenta
pasta, ae f	<i>паста</i>	pastae
suppositorium, ii n	<i>свічка, супозиторій</i>	suppositoria
globulus, i m	<i>кулька</i>	globuli
bacillus, i m; stilus, i m	<i>паличка, олівець</i>	bacilli
emplastrum, i n	<i>пластир</i>	emplastra
pilula, ae f	<i>пілюля</i>	pilulae

Вправа 76. Перекладіть речення українською мовою:

1.	Solutio Citicolini peroralis.	
2.	Praeparationes liguidae veterinariae ad usum dermicum.	
3.	Gummis masticabilia medicata.	
4.	Granula Quercitini pro praeparatione geli (20 granula et 100 ml aquae calidae) adhibentur.	
5.	Pulvis thallorum Laminariae remedium laxans est.	
6.	Solutio Aluminium subacetatis 8% est synonymum liquoris Burovi.	
7.	Biiochinolum est suspensio Chinini iodobismuthatis in oleo Persicorum neutralisato.	
8.	Sirupus Amboxoli est remedium expectorans.	
9.	Decoctum corticis Frangulae (20,0: 200 ml) cum Natrii sulfate remedium laxans est.	
10.	Recipe linimenti Methyllii salicylatis compositi 30,0.	
11.	Suppositoria vaginalia (seu globuli vaginales) cum Synthomycino.	
12.	Pulvis Apilaci est Apilacum liophilisatum (7 partes) cum saccharo lactis (93 partes).	
13.	Detur pasta Phytolysini in tuba.	

14.	Infusum stilorum et stigmatum Maydis remedium cholagogum est.	
15.	Aërosolum «Proposolum» Propolim continet, ut remedium desiniciens praescribitur.	
16.	Membranulae ophthalmicae cum Neomycini sulfate aseptice praeparantur.	
17.	Stili medicinales tales sunt: stili haemostatici, stilus Mentholi.	
18.	Praeparatum «Tussamagum» contra tussim est.	
19.	Aspersio Amycazoli est remedium fungicidum.	
20.	Suspensio Placentae pro injectionibus.	
21.	Chartae Sinapis est varietas emplastri.	
22.	Da specierum pectoralium 50,0 in sacco chartaceo.	
23.	Therapeuticum transdermale systema (TTS).	
24.	Unguentum Heliomycini ad usum intra nasum.	

Девізи об'єднань і спілок

Шахістів усього світу:

Gens una sumus! — Ми — єдина родина!

Французької Академії наук:

Invenit et perfecit! — Відкрив і удосконалив!

Вправа 77. Перекладіть латинською мовою, укажіть тверді, рідкі, м'які форми ліків:

1.	Складний порошок солодки.	
2.	Суша мікстура проти кашлю для дорослих.	
3.	Очні плівки з пілокарпіну гідрохлоридом.	
4.	Капсули «Аевіт» для дітей.	
5.	Ефірний екстракт папороті чоловічої.	
6.	Гель бензоїл пероксиду в тубі.	
7.	Відвар плодів ялівця.	
8.	Лінімент перцево-аміачний.	
9.	Свічки антисептичні біологічні.	
10.	Спиртовий розчин брильянтового зеленого 5%.	
11.	Драже гідроксину гідрохлориду 0,01.	
12.	Брикет листя ниркового чаю.	
13.	Палички з димедролом 0,05.	
14.	Кишковорозчинні таблетки ацетилсаліцилової кислоти.	
15.	Вагінальні кульки «Контрацептин».	
16.	Простий свинцевий пластир.	
17.	Паста граміцидину С.	
18.	Настій сени складний.	
19.	Жовчогінний збір.	
20.	Гранули плантаглюциду.	
21.	Краплі «Нафтизин» назальні.	
22.	Слиз насіння льону.	

23.	Емульсія олії соняшникової.	
24.	Таблетки кальцію пангамату 0,25, вкриті оболонкою.	
25.	Еліксир «Солвін».	
26.	Вінілін або бальзам Шостаковського.	
27.	Аерозоль «Оксикорт» для зовнішнього застосування.	
28.	Очна мазь гідрокортизону ацетату.	
29.	Розчин глюкози 40% з аскорбіновою кислотою 1% в ампулах для ін'єкцій.	
30.	Порошок ампіциліну натрієвої солі.	
31.	Сироп з екстрактом подорожника проти кашлю.	
32.	Ректальні свічки з еритроміцином 0,2 для дітей.	
33.	Суспензія цинк-інсуліну кристалічного.	
34.	Лосьйони, концентрати, шампуні — рідкі форми ліків.	

XX. Клінічна термінологія

Структура клінічних термінів

За складом клінічні терміни поділяються на **одночленні** та **складені**.

Серед одночленних термінів за структурою розрізняють **проті** терміни (виражені одним непохідним словом, як наприклад, *asthma*, *ātis n* — астма, *diagnosis*, *is f* — діагноз, розпізнавання хвороби), **похідні** (утворені від кореневих слів за допомогою словотвірних афіксів, як наприклад, *paranephritis*, *itidis f* — паранефрит, запалення навколониіркової клітчатки) та **складні** (утворені сполученням декількох значущих основ: *ophthalmoscopya*, *ae f* — офтальмоскопія, дослідження очного дна за допомогою офтальмоскопа).

При творенні похідних та складних термінів використовують:

1) суфіксальний спосіб

грецький корінь + суфікс
(назва органа, тканини)

Наприклад: *myōma*, *ātis n* — міома, м'язова пухлина
dermatitis, *īdis f* — дерматит, запалення шкіри

2) префіксальний та префіксально-суфіксальний

префікс + кінцевий терміноелемент
+ корінь + суфікс

Наприклад: *hypotonia*, *ae f* — гіпотонія, пониження тиску
endometritis, *īdis f* — запалення слизової оболонки матки

3) складання основ

грецький корінь + (o) + кінцевий терміноелемент
(назва органа, тканини)

Наприклад: *odontalgia*, *ae f* — зубний біль
haemat-o-logia, *ae f* — учення про кров

NB! При поєднанні терміноелементів у складних термінах на стикові двох приголосних використовуються єднальні голосні або інтерфікси.
Звичайно це **-o-** у словах грецького та **-i-** у словах латинського походження (*hysterotomia* — видалення матки; *vivificatio* — оживлення).

Найуживаніші греко-латинські префікси-дублети		
Терміно-елемент	Значення	Приклади
a-, an-, in- (im-)	не, без, заперечення, відсутність	atrophia , ae <i>f</i> — відсутність живлення indivisus , a, um — нерозділений
ad-	при-, до-, приєднання	adductor , oris <i>m</i> — привідний (м'яз)
ante-, pro-, prae-	перед, до, попередній	antebrachium , ii <i>n</i> — передпліччя prognosis , is <i>f</i> — прогноз
anti-, contr(a)-	проти, протилежний	antiasthmaticus , a, um — протиастматичний contraindicatio , onis <i>f</i> — протипоказання
con-, com-syn-, sym-	з, з'єднання, разом, спів-	compositus , a, um — складний symphysis , is <i>f</i> — зрощення, з'єднання
de-, dis-, di-		видалення, розділення
dys-	розлад, порушення	dyspépsia , ae <i>f</i> — розлад травлення
endo-, intra-in-(im,-ir), en-(em-)	усередині, внутрішня оболонка	endocardium ii <i>n</i> — внутрішня оболонка серця intravenous , a, um — внутрішньовенний internus , a, um — внутрішній
epi-, hyper-, supra-	1) над чимось; 2) вище норми, підвищення	epidermis , is <i>f</i> — надшкір'я, епідерміс hypertonia , ae <i>f</i> — підвищений артеріальний тиск
eu-	норма, правильний, покращення дії	euaesthesia , ae <i>f</i> — добре самопочуття
extra-, ecto-(exo-)	зовні, поза чимось	extracardialis , e — позасерцевий ectoparasitus , i <i>m</i> — зовнішній паразит
hemi-, semi-	половина, напів-	hemiplegia ae <i>f</i> — частковий параліч
hypo-, infra-, sub-	менше норми, під, недостатність	hypoesthesia , ae <i>f</i> — понижена чутливість subaciditas , atis <i>f</i> — знижена кислотність
hyper-	більше норми, над, підвищення	hypertrophia , ae <i>f</i> — гіпертрофія; надмірний розвиток тканини або органа
macro-mega(lo)-	великий, крупний	macroglossia , ae <i>f</i> — патологічне збільшення язика
meso-, inter-	між чимось, середній, проміжний	intermuscularis , e — міжм'язовий mesogastrium , i <i>n</i> — середня частина живота
meta-, post-	пере-, переміщення, позаду, після	metaplasia ae <i>f</i> — перетворення тканини postoperativus , a, um — післяопераційний
olig(o)-micro-, pauc-	мало, маленький	oliguria , ae <i>f</i> — зменшене виділення сечі microcephalia , ae <i>f</i> — малоголовість
pan-, omni-	весь, усякий, цілком	panplegia , ae <i>f</i> — параліч усього тіла
par(a)-, juxt(r)a-	після чогось, поряд, схожість	paracardialis , e — присерцевий juxtapositio , onis <i>f</i> — розрощування кістки з боку окістя
poly-, multi-	багато	polyarthritis , idis <i>f</i> — поліартрит; одночасне запалення декількох суглобів multiplex , icis — багаторазовий
peri-	біля, навколо,	pericardium ii <i>n</i> — навколосерцева сумка,

circum-	зовнішня оболонка	осердя
re-, red-	повторення, відтворення, зворотна дія	reductus , a, um — відновлений regeneratio , onis <i>f</i> – регенерація, відродження
retro-	положення ззаду	retropharyngeus , a, um — задньоглотковий
trans-	через, пере-	transfusio , onis <i>f</i> — переливання

Зведена таблиця греко-латинських коренів-дублетів

<i>Грецькі терміноелементи</i>	<i>Латинське значення</i>	<i>Українське значення</i>
-acr-	apex, ĭcis <i>m</i>	верхівка
-aden-	glandŭla, ae <i>f</i>	залоза
-aesthes-	sensus, us <i>m</i>	почуття
-alg-	dolor, ōris <i>m</i>	біль
-all(o)-	alius, a, um	інший, несхожий
-angi-	vas, vasis <i>n</i>	судина
-anthrop-	homo, ĭnis <i>m</i>	людина
-arthr-	articulatio, ōnis <i>f</i>	суглоб
-bi(o)-	vita, ae <i>f</i>	життя
-blenn(o)-	mucilago, ĭnis <i>f</i>	слиз
-blephar-	palpebra, ae <i>f</i>	повіка
-brady-	tardus, a, um	повільний
-cardi-	cor, cordis <i>n</i>	серце
-cephal-	caput, ĭtis <i>n</i>	голова
-cheil-	labium, i <i>n</i>	губа
-chol(e)-	fel, fellis <i>n</i>	жовч
-cholecyst-	vesĭca fellea	жовчний міхур
-chondr-	cartilago, ĭnis <i>f</i>	хрящ
-chromat-	color, ōris <i>m</i>	колір
-colp-	vagĭna, ae <i>f</i>	піхва
-cry(o)-	frigĭdus, a, um	холодний
-crypto-	latens, entis	прихований
-cyt-	cellula, ae <i>f</i>	клітина
-cyst-	vesĭca urinaria	сечовий міхур
-cyan-	coeruleus, a, um	синій
-dactyl-	digĭtus, i <i>m</i>	палець
-dacry-	lacrĭma, ae <i>f</i>	сльоза
-derm(at)-	cutis, is <i>f</i>	шкіра
-desm-, -syndesm-	ligamentum, i <i>n</i>	зв'язка
-encephal-	cerebrum, i <i>n</i>	головний мозок
-enter-	intestinum, i <i>n</i>	кишка
-erythr-	ruber, bra, brum	червоний
-galact-	lac, lactis <i>n</i>	молоко
-gastr-	ventricŭlus, i <i>m</i>	шлунок

-geus-	<i>gustus, us m</i>	смак
-glyc-	<i>dulcis, e; sacchārum, i n</i>	солодкий; цукор
-gnath-	<i>maxilla, ae f</i>	верхня щелепа
-gloss-	<i>lingua, ae f</i>	язик
-gon-	<i>genu, us n</i>	коліно
-haem(at)-	<i>sanguis, ĩnis m</i>	кров
-hepat-	<i>hepar, ātis n</i>	печінка
-herni-	<i>hernia, ae f</i>	грижа
-heter(o)-	<i>alius, a, um</i>	інший, несхожий
-hidr-	<i>sudor, ōris, m</i>	піт
-hist-	<i>tela, ae f</i>	тканина
-hom(e)o-	<i>simĭlis, e</i>	схожий, однаковий
-hydr-	<i>aqua, ae f</i>	вода, водянка
-hyster-	<i>utĕrus, i m</i>	матка
-iso-	<i>aequālis, e</i>	рівний, пропорційний
-irid-	<i>iris, ĩdis f</i>	райдужна оболонка
-kerat-	<i>cornu, us n</i>	ріг
-lapar-	<i>abdomen, ĩnis n</i>	живіт
-laryng-	<i>larynx, ngis f</i>	гортань
-lepto-	<i>tenuis, e</i>	тонкий, вузький
-leuc-	<i>albus, a, um</i>	білий
-lip-	<i>adeps, ĩpis m/f</i>	жир
-lith-	<i>calcŭlus, i m</i>	камінь
-log-	<i>doctrĭna, ae f</i>	наука, учення
-lymph-	<i>lymphā, ae f</i>	лімфа
-macr-	<i>magnus, a, um</i>	великий
-mast-	<i>mamma, ae f</i>	грудна залоза
-melan-	<i>niger, gra, grum</i>	чорний
-mening-	<i>mater, tris f</i>	мозкова оболонка
-metr-	<i>utĕrus, i m</i>	матка
-morph-	<i>forma, ae f</i>	форма
-myel-	<i>medulla, ae f</i>	спинний мозок
-my(o)-, -myos-	<i>muscŭlus, i m</i>	м'яз
-myx-	<i>mucilago, ĩnis f</i>	слиз
-ne(o)-	<i>novus, a, um</i>	новий
-neur-	<i>nervus, i m</i>	нерв
-nephr-	<i>ren, renis m</i>	нирка
-nos(o)-	<i>morbis, i m</i>	хвороба
-odont-	<i>dens, ntis m</i>	зуб

-odyn-	dolor, ōris <i>m</i>	біль
-onc-	tumor, ōris <i>m</i>	пухлина
-onych-	unguis, is <i>m</i>	ніготь
-omphal-	umbilīcus, i <i>m</i>	пупок
-ophthalm-	ocūlus, i <i>m</i>	око
-ort-	visus, us <i>m</i>	зір
-ortho-	rectus, a, um	прямий, правильний
-osm-	olfactus, us <i>m</i>	нюх
-oste-	os, ossis <i>n</i>	кістка
-ot-	auris, is <i>f</i>	вухо
-oxy-	acer, cris, cre	гострий, кислий
-pachy-	durus, a, um	твердий, щільний
-paed-	infans, antis <i>m/f</i>	дитина
-pancreat-	pancreas, atis <i>n</i>	підшлункова залоза
-path-	morbus, i <i>m</i>	хвороба
-phag-	edo, edēre	ковтати, їсти
-pharmac-	medicamentum, i <i>n</i>	ліки
-pharyng-	pharynx, ngis <i>f</i>	глотка
-phleb-	vena, ae <i>f</i>	вена
-phon-	vox, vocis <i>f</i>	голос, звук
-photo-	lux, lucis <i>f</i>	світло
-phren-	mens, ntis <i>f</i>	розум
-pneum-	pulmo, ōnis <i>m</i>	легеня
-pod-	pes, pedis <i>m</i>	нога
-poli(o)-	cinereus, a, um	сірий
-proct-	rectum, i <i>n</i>	пряма кишка
-pseudo-	spurius, a, um	несправжній
-py(o)-	pus, puris <i>n</i>	гній
-pyr-	calor, ōris <i>m</i>	жар
-rhachi-	columna vertebrālis	хребет
-rhin-	nasus, i <i>m</i>	ніс
-salping-	tuba, ae <i>f</i>	труба (маткова)
-scler-	durus, a, um	твердий, щільний
-sial-	saliva, ae <i>f</i>	слина
-sphygm-	pulsus, us <i>m</i>	пульс
-splanchn-	viscēra, um <i>n</i>	внутрішні органи
-splen-	lien, enis <i>m</i>	селезінка
-spondyl-	vertebra, ae <i>f</i>	хребець
-stomat-	os, oris <i>n</i>	рот

-tachy-	frequens, ntis	швидкий
-ten-	tendo, ĩnis <i>m</i>	сухожилок
-therm-	calor, ōris <i>m</i>	жар
-thorac-	thorax, ācis <i>f</i>	грудна клітка
-thromb-	thrombus, i <i>m</i>	згусток
-thyreo-	glandula thyreoidea	щитоподібна залоза
-typhl-	caecum, i <i>n</i>	сліпа кишка
-top-	locus, i <i>m</i>	місце
-tox-	venĕnum, i <i>n</i>	отрута
-trich-	capillus, i <i>m</i>	волосина
-ul(o)-	gingĭva, ae <i>f</i>	ясна
-ur(o)-	urĭna, ae <i>f</i>	сеча
-urethr-	urĕter, ĕris <i>m</i>	сечовипускний канал
-xanth-	flavus, a, um	жовтий
-xer(o)-	siccus, a, um	сухий

Зведена таблиця кінцевих терміноелементів

<i>Кінцевий терміноелемент</i>	<i>Українське значення</i>
-aemia, ae <i>f</i>	у крові, стан крові
-aesthesia, ae <i>f</i>	чутливість
-algia, ae <i>f</i>	біль
-cele, es <i>f</i>	грижа, кіста
-dermia, ae <i>f</i>	стан шкіри
-ectasia, ae <i>f</i>	розширення, розтягування
-ectomy, ae <i>f</i>	відсікання, вирізання, повне видалення органа
-ergia, ae <i>f</i>	діяльність, дія
-genesis, is <i>f</i>	виникнення, походження
-graphia, ae <i>f</i>	опис, графічна реєстрація
-gramma, ae <i>f</i>	запис, зображення
-geusia, ae <i>f</i>	смак
-iater, i <i>m</i>	лікар
-iatria, ae <i>f</i>	лікування, наука про лікування хвороб
-kinesia, ae <i>f</i>	рух
-logia, ae <i>f</i>	учення, наука
-logus, i <i>m</i>	спеціаліст
-lysis, is <i>f</i>	розкладання, розпад
-lithiāsis, is <i>f</i>	утворення або наявність каменів
-lithus, i <i>m</i>	камінь
-malacia, ae <i>f</i>	розм'якшення
-mania, ae <i>f</i>	потяг до чогось
-megalia, ae <i>f</i>	збільшення
-metria, ae <i>f</i>	вимірювання
-mycosis, is <i>f</i>	грибкове захворювання

-necrōsis, is f	некроз, відмирання тканин, органів
-odynia, ae f	біль, больове відчуття
-opia (opsia), ae f	зір
-pathia, ae f	хвороба, настрій
-parēsis, is f	неповний параліч, парез
-penia, ae f	недостатність, бідність
-pexia, ae f	прикріплення
-phagia, ae f	ковтання
-philia, ae f	патологічна схильність
-phobia, ae f	патологічна боязнь, нав'язливий страх
-plasia, ae f	утворення, розвиток чогось
-plastīca, ae f	пластична операція
-plegia, ae f	параліч
-pnoë, es f	дихання
-poësis, is f	вироблення, утворення чогось
-ptōsis, is f	опущення органа
-rrhagia, ae f	кровотеча
-rrhaphia, ae f	накладання шва
-rrhexis, is f	розрив
-rrhoea, ae f	витікання секрету чи рідини
-sclerosis, is f	затвердіння тканини або органів
-scopia, ae f	огляд (інструментальний), обстеження
-spasmus, i m	спазм, судома
-stāsis, is f	застій
-stenōsis, is f	стеноз, звуження
-stomia, ae f	1) накладання штучного отвору; 2) порожнина рота
-sthenia, ae f	сила
-therapia, ae f	лікування, спосіб лікування
-tomia, ae f	розсікання, розтин, операція
-tonia, ae f	тонус, кров'яний тиск
-trophia, ae f	живлення тканин та органів
-uria, ae f	сеча, стан сечі, сеча як середовище

Грецькі суфікси іменників

-iāsis, is f	<i>хвороба незапального характеру, ознака хвороби</i>	leontiāsis, is f — леонтіаз, левове обличчя (ознака сказу)
-īsmus, i m	<i>отруєння, хворобливий стан</i>	morphinīsmus i m — зловживання наркотиками, отруєння морфіном
-ītis, itīdis f	<i>запалення</i>	adenītis, itīdis f — запалення залози
-ōma, ātis n	<i>пухлина</i>	lipoma, ātis n — ліпома, доброякісна пухлина, що розвивається із жирової тканини
-ōsis, is f	<i>перевищення норми, патологічний процес, хвороба незапального характеру</i>	monocytōsis, is f — моноцитоз, збільшення числа моноцитів у крові

Вправа 78. Виділіть терміноелементи, запишіть їх значення:

1) acholia	
2) adenectomy	
3) angiorrhexis	
4) anosmia	
5) antibioticus	
6) apnoë	
7) asphygmia	
8) asthenia	
9) atrophia	
10) bacteriaemia	
11) bioscopia	
12) blepharoplastica	
13) brachychilia	
14) bradypepsia	
15) carcinoma	
16) cardiogramma	
17) cholecystographia	
18) colporrhagia	
19) cryotherapia	
20) cyanopsia	
21) cystectomy	
22) dactyloscopia	
23) dermatomycosis	
24) dyskinesia	
25) embryologia	
26) encephalopathia	
27) endoscopia	
28) enterospasmus	
29) epigastralgia	
30) erythrocytus	
31) eupepsia	
32) gastroenterologus	
33) glossoplegia	

34) gynaecophobia	
35) hemiatrophia	
36) homeopathia	
37) hydraemia	
38) hyperthyreosis	
39) hypogeusia	
40) hysteroscopia	
41) keratomalacia	
42) laparotomia	
43) laryngospasmus	
44) leukaemia	
45) lipoma	
46) macrogathia	
47) mastatrophia	
48) megaloglossia	
49) melanoma	
50) meningitis	
51) mesogastralgia	
52) microglossia	
53) myosclerosis	
54) neophobia	
55) nephropathia	
56) neurospasmus	
57) oligosialia	
58) oncogenesis seu cancerogenesis	
59) ophthalmorrhagia	
60) osteologia	
61) oxygenotherapia	
62) paediatr	
63) pancreatoectomy	
64) panplegia	
65) pathologia seu nosologia	
66) pericardiotomia	

67) pharmacologia	
68) phlebectasia	
69) phytotherapia	
70) pneumosclerosis	
71) podalgia	
72) polyphagia	
73) proctologia	
74) pseudacucis	
75) psychiater	
76) pyaemia	
77) pyrogenesis	
78) rhinorrhagia	
79) sialophagia	
80) stomatoscopia	
81) tachycardia	
82) tocologia	
83) toxaemia	

Вправа 79. Назвіть органи, на огляд яких указано в термінах:

1)	Rectoscopia seu proctoscopia	
2)	gastroscopia	
3)	cystoscopia	
4)	otoscopia	
5)	cardioscopia	
6)	bronchoscopia	

Вправа 80. Назвіть частини тіла та органи, про біль у яких зазначено в термінах:

1)	cephalgia	
2)	gastralgia	
3)	podalgia	
4)	myalgia	
5)	cystalgia	
6)	cardialgia	

Вправа 81. Укажіть органи й тканини, на запальні процеси в яких указано в термінах:

1)	cystitis	
2)	nephritis	
3)	dermatitis	
4)	phlebitis	
5)	rhinitis	
6)	encephalitis	
7)	myelitis	
8)	bronchitis	
9)	enteritis	

Вправа 82. Утворіть назви й запишіть у *Nom. sing.*:

а) пухлин, що розвиваються в:

1)	судині	
2)	зубі	
3)	нирці	
4)	нерві	
5)	сечовому міхурі	
6)	шкірі	
7)	крові	

б) патологічних процесів:

1)	нирки	
2)	суглоба	
3)	шкіри	

в) запальних процесів:

1)	вуха	
2)	рота	
3)	нерва	
4)	суглоба	
5)	шлунка	
6)	зуба	
7)	хряща	
8)	підшлункової залози	
9)	печінки	

Вправа 83. Знайдіть у другому стовпчику значення терміноелементів:

1)	вена	cancr-, carcin-
2)	схильність	nephr-
3)	голова	enter-
4)	ракова пухлина	ophthalm-
5)	нирка	phil-
6)	клітина	phob-
7)	кишка	my-
8)	боязнь	phleb-
9)	око	cyt-
10)	м'яз	cephal-
11)	сечовий міхур	aden-
12)	жир	rrhaph-
13)	залоза	colp-
14)	накладання шва	lip-
15)	піхва	cyst-

Вправа 84. Утворіть терміни, поясніть їх значення:

1)	життя	+ -(o)logia	
	тканина		
	клітина		
	жінка		
	причина		
	залоза		
2)	природа	+ -(o)therapia	
	сеча		
	рослина		
	ліки		
3)	cholecyst(o)-	+ розтин	
	aden(o)-		
	phleb(o)-		
	mast(o)-		
	colp(o)-		

4)	ur(o)-	+ витікання	
	dacry(o)-		
	sial(o)-		
	py(o)-		
	haemat(o)-		
5)	ot(o)-	+ пухлина	
	carcin-		
	lip- my-		
6)	отрута	+ -osis	
	психіка		
	кістка-(о)-хрящ		
7)	hydro-	+ боязнь	
	carcino-		
	patho-		
	anthropo-		
8)	м'яз(о) +	-logia	
		-pathia	
		-tomia	
		-tonia	
9)	нижче(о) +	-aesthesia	
		-trophia	
		-tonia	
10)	голова(о) +	-gramma	
		-pathia	
		-algia	
		-graphia	
11)	вище +	-tonia	
		-aemia	
		-aesthesia	
12)	вена	+ розрив	
	м'яз		
	серце		

Вправа 85. Замість слів, указаних у дужках, напишіть грецькі ТЕ, запишіть і перекладіть терміни українською мовою:

1)	poly + (суглоб) + itis		
2)	gastr(o) + (відсікання)		
3)	hyper + (смакове відчуття)		
4)	(кишка) + algia		
5)	colp(o) + (накладання шва)		
6)	oxygen(o) + (лікування)		
7)	(м'яз) + sclerosis		
8)	oxygen(o) + (лікування)		
9)	(пухлина) + (o)logia		
10)	(жир) + uria		
11)	gynaec(o) + (спеціаліст)		
12)	erythrocyt(o) + (розпад)		
13)	leuc(o) + (утворення)		
14)	(матка) + (o)ptosis		
15)	angi(o) + (розрив)		
16)	pan + (око) + itis		
17)	(багато) + sialia		
18)	oste(o) + (змертвіння)		
19)	(нирка) + (o)lithiasis		
20)	(судина)(o) + (серце)(o) + graphia		
21)	melan + (пухлина)		
22)	(розум) + ater		
23)	neo + (схильність)		
24)	bronch(o) + (звуження)		
25)	laryng(o) + (кровотеча)		
26)	(селезінка) + (o)pathia		
27)	(гній) + uria		

Вправа 86. Запишіть латиною терміни зі значенням:

1. Розтин матки.	
2. Кишкова кровотеча.	
3. Хвороба очей.	
4. Видалення прямої кишки.	
5. Дослідження порожнини носа.	
6. Лікування гіпнозом.	
7. Параліч м'язів.	
8. Боязнь отруєння.	
9. Розширення шлунка.	
10. Розм'якшення мозку.	
11. Видалення каменя.	
12. Наявність крові в сечі.	
13. Процес розпаду суглобів.	
14. Змертвіння кісткової тканини.	
15. Захворювання судин.	
16. Наявність жовчі у крові.	
17. Розтин гортані.	
18. Затвердіння легень.	
19. Видалення нирки.	
20. Витікання гною.	
21. Операція на селезінці.	
22. Параліч горла.	
23. Черевна кровотеча.	
24. Дослідження вуха.	
25. Відмирання зуба.	

Вправа 87. Напишіть грецькі синоніми-дублети до латинських слів, перекладіть їх українською мовою:

I відміна		
1)	aqua, ae <i>f</i>	
2)	glandula, ae <i>f</i>	
3)	femina, ae <i>f</i>	
4)	lingua, ae <i>f</i>	
5)	planta, ae <i>f</i>	
6)	vagīna, ae <i>f</i>	
7)	vena, ae <i>f</i>	
8)	vita, ae <i>f</i>	
II відміна		
9)	medicamentum, i <i>m</i>	
10)	morbus, i <i>m</i>	
11)	musculus, i <i>m</i>	
12)	nervus, i <i>m</i>	
13)	oculus, i <i>m</i>	
14)	rectum, i <i>n</i>	
III відміна		
15)	caput, itis <i>n</i>	
16)	cor, cordis <i>n</i>	
17)	curatio, onis <i>f</i>	
18)	cutis, is <i>f</i>	
19)	homo, ĩnis <i>m</i>	
20)	os, oris <i>n</i>	
21)	os, ossis <i>n</i>	
Прикметники		
22)	acidus, a, um	
23)	albus, a, um	
24)	durus, a, um	
25)	magnus, a, um	
26)	multus, a, um	
27)	niger, gra, grum	
28)	ruber, bra, brum	
29)	dulcis, e	
30)	omnis, e	
31)	viridis, e	
32)	siccus, a, um	
33)	flavus, a, um	

Вправа 88. *Замість латинських слів поставте грецькі синоніми-дублети, перекладіть терміни українською мовою:*

1)	(aqua) + (o)therapia		
2)	(contra) (calor) + eticus		
3)	(nervus) + itis		
4)	(ruber) + (o)cytus		
5)	(oculus) + (o)logia		
6)	(albus) + aemia		
7)	(cutis) + itis		
8)	arthr + (dolor)		
9)	(morbus) + (o)phobia		
10)	oxygeno + (curatio)		
11)	(cor) + (io)gramma		
12)	(musculus) + algia		
13)	(os, oris n) + logia		
14)	(os, ossis n) + chondrosis		
15)	(medicamentum) + (o)therapia		
16)	(multus) + vitaminum		
17)	hypo + (dulcis) + aemia		

Національні девізи держав

Панама: *Pro mundi beneficio!* — Для блага світу!

XXI. Систематизацiя вiдомостей про прийменник

Вправа 89. Напишiть латиною вирази з прийменниками, що вказують на шляхи та способи введення лiкарських засобiв у органiзм:

1)	через рот	
2)	через пiхву	
3)	через пряму кишку	
4)	пiд язик	
5)	пiд шкiру	
6)	через шкiру	
7)	шляхом iн'екцiї	
8)	шляхом iнгаляцiї	
9)	шляхом розтирання	
10)	шляхом присипки	
11)	шляхом вдування	
12)	шляхом полоскання	
13)	за щоку	
14)	у вену	
15)	у артерiю	
16)	у м'язи	

Вправа 90. Напишiть латиною вирази з прийменниками:

1)	проти зубного болю	
2)	проти ангiни	
3)	проти кашлю	
4)	проти коклюшу	
5)	проти лихоманки	
6)	проти гiпертонiї	
7)	проти сказу	
8)	для перорального застосування	
9)	для нашкiрного застосування	

10)	для гомеопатичних препаратів	
11)	для застосування людиною	
12)	для застосування у ветеринарії	
13)	для ін'єкцій	
14)	для присипки	
15)	для інгаляції	
16)	для втирання	
17)	для полоскання	
18)	для зрошення	
19)	для клізми	
20)	для імплантації	
21)	для ванн, для ванни	
22)	для наркозу	
23)	на один прийом, разова доза	
24)	на день, добова доза	
25)	для автора, для мене	
26)	для дітей	
27)	у чистому вигляді, хімічно чистий	
28)	екстемпорально, у разі потреби	
29)	для дорослих	
30)	на живому організмові	
31)	протягом години	
32)	протягом дня	
33)	для компресу	
34)	для промивання рота	
35)	для імплантації	
36)	у пробірці	
37)	для інфузій	

Вправа 91. Напишіть рецептурні вирази з прийменниками:

1)	в ампулах	
2)	у баночці	
3)	у шприц-тюбиках	
4)	у тубі	
5)	у коробочці	
6)	у пляшці	
7)	у чорній (жовтій, темній) склянці	
8)	у ректальних піпетках	
9)	у флаконах	
10)	у крохмальних капсулах або облатках	
11)	у паперовому мішечку, у паперових мішечках	
12)	у желатинових та крохмальних капсулах	
13)	у таблетках, укритих оболонкою	
14)	у капсулах, закритих кришечкою	
15)	у пергаментному, парафінованому, навоскованому папері	

Чому ми так говоримо

АХІЛЛЕСОВА П'ЯТА — переносно слабке, вразливе місце в людини.

АХІЛЛЕС (*гр. Achilles*) — син царя Фессалії Пелея та морської богині Фетіди, герой Троянської війни. Прагнучи дати сину безсмертя, Фетіда купала його у священних водах Стіксу, держачи за п'яту. Ахілл мав єдине вразливе місце — п'яту.

ГЕРОЙ (*гр. Heros*) — так називали напівбогів сивої давнини. Це ідеальні носії сили й богатирського духу, посередники між людьми та богами, добродійники грецького народу, засновники грецьких міст і держав, фундатори законного порядку. У наш час героями називають видатних своїми здібностями й діяльністю людей, що виявляють відвагу й самовідданість у бою та праці, людей, які втілюють основні риси певної епохи.

ТЕРМІН (*лат. terminus* — кордон, межа) — римське божество меж та кордонів. Спочатку Термін мав вигляд межового каменя між територіями різних племен. Культ цього божества встановив Нума Помпілій, що спорудив на його честь у Римі храм. У період зародження приватної власності культ межі був одним з основних у сільському господарстві. Свято Терміна — терміналії справляли 28 лютого (останній день римського року). Воно було мирне й веселе: після виконання жертвенного обряду при встановленні межових каменів мешканці сусідніх сіл сходились на спільний банкет, співали пісень, присвячених Терміну як установнику кордонів і примирителю в суперечках.

Список використаної літератури

1. Rx index – Довідник еквівалентності лікарських засобів / за ред. І. А. Зупанця, В. П. Черниха. – 3-тє вид., допов. та перероб. – Київ : Фармацевт Практик, 2019. – 832 с.
2. Бабичев, Н. Т. Словарь латинских крылатых выражений / Н. Т. Бабичев, Я. М. Боровский. – М. : Русский язык, 1988. – 960 с.
3. Ботвинник, М. Н. Мифологический словарь / М. Н. Ботвинник, Б. М. Коган, М. Б. Рабинович. – М. : Просвещение, 1985. – 176 с.
4. Гиро, П. Быт и нравы древних римлян / П. Гиро. – Смоленск : Русич, 2000. – 619 с.
5. Державна Фармакопея України : в 3 т. – 2-е вид. – Харків : ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2015. – Т. 1. – 1128 с.; Т. 2. – 2014. – 724 с.; Т. 3. – 2014. – 732 с.
6. Державна Фармакопея України. Доповнення 1 / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-ге вид. – Харків : ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2016. – 360 с.
7. Державна Фармакопея України. Доповнення 2 / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-ге вид. – Харків : ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 336 с.
8. Державна Фармакопея України. Доповнення 3 / ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-ге вид. – Харків : ДП «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2018. – 416 с.
9. Древние цивилизации. Ancient Civilizations / под общ. ред. Г. М. Бонгард-Левина. – М. : Мысль, 1989. – 479 с.
10. Енциклопедичний тлумачний словник фармацевтичних термінів: українсько- латинсько-російсько-англійський / уклад.: І. М. Перцев [та ін.] ; за ред. проф. В. П. Черних. – Вінниця : Нова Книга, 2014. – 824 с.
11. Кнабе, Г. С. Древний Рим – история и повседневность / Г. С. Кнабе. – М. : Искусство, 1986. – 103 с.
12. Ковальов, В. М. Фармакогнозія з основами біохімії / В. М. Ковальов, О. І. Павлій, Т. І. Ісакова. – Харків : Прапор, 2000. – 704 с.

13. Козовик, І. Я. Словник античної міфології / укл. І. Я. Козовик, О. Д. Пономарів – Київ : Наукова думка, 1989. — 236 с.
14. Компендиум 2014 – лекарственные препараты / под ред. В. Н. Коваленко. – Киев : МОРИОН, 2014. – 2448 с.
15. Крылатые латинские выражения / авт.-сост. Ю. С. Цибульник. – Харьков : Фолио ; М. : Эксмо, 2007. – 992 с.
16. Латинська мова для студентів спеціальності «Лабораторна діагностика» : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Є. І. Світлична [та ін.]. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2018. – 200 с.
17. Лекарственные препараты Украины / М-во здравоохранения Украины ; Нац. фармац. ун-т ; под ред. В. П. Черных, И. А. Зупанца. – Харьков : Изд-во НФаУ : Золотые страницы, 2005. – 512 с.
18. Машковский, М. Д. Лекарственные средства / М. Д. Машковский. – М. : Новая волна, 2012. – 1216 с.
19. Менар, Ф. Мифы в искусстве старом и новом / Ф. Менар. – М. : Молодая гвардия, 1992. – 280 с.
20. Петрух, Л. Українсько-латинсько-англійський медичний енциклопедичний словник : у 4-х т. / Л. Петрух, І. Головка. – Київ : ВСВ «Медицина», 2012. – Т. 1 : (А–Д). – 700 с. ; Т. 2 : (Е–Н). – 2013. – 744 с. ; Т. 3 : (О–С). – 2016. – 744 с. ; Т. 4 : (Т–Я). – 2016. – 600 с.
21. Светличная, Е. И. Этимологический словарь латинских ботанических названий лекарственных растений / Е. И. Светличная. – Харьков : Изд-во НФаУ : Золотые страницы, 2003. – 288 с.
22. Світлична, Є. І. Латинська мова : підруч. для студентів вищ. навч. закл. / Є. І. Світлична, І. О. Толок – 3-тє вид., випр. та допов. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2014. – 432 с.
23. Соколов, Г. Искусство древнего Рима / Г. Соколов. – М. : Искусство, 1971. – 224 с.
24. Фоли, Д. Энциклопедия знаков и символов / Д. Фоли. – М. : Вече, 1997. – 512 с.
25. *Lingua Latina Pharmaceutica* : Робочий зошит з латинської мови / Є. І. Світлична, В. В. Савіна. – Харків : НФаУ, 2019. – 154 с.
26. Вивчаємо латину : Роб. зошит для студ. вищих навч. закл. / Є. І. Світлична, В. І. Базарова, О. Л. Фель, Н. О. Томарєва. – Харків : НФаУ, 2019. – 116 с.

Навчальне видання

**Світлична Євгенія Іванівна
Савіна Вікторія Вікторівна**

**Lingua Latina
Pharmaceutica**

**РОБОЧИЙ ЗОШИТ
З ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ
З ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН**

Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 19. Тираж 300 пр.

Національний фармацевтичний університет
вул. Пушкінська, 53, м. Харків, 61002
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серії ДК № 3420 від 11.03.2009.